

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ,
ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ
СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Методичні рекомендації

Колектив авторів

Дніпро
2025

*Рекомендовано до друку
Науково-методичною радою Дніпровського
державного університету внутрішніх справ
(протокол № 2 від 22 жовтня 2025 року)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

д.ю.н., проф. **Олена ДЖАФАРОВА** – завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування Харківського національного університету внутрішніх справ, підполковник поліції;

к.ю.н., професор **Ольга МЕРДОВА** – заступник директора з освітньої та науково-дослідної діяльності ННІ підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції імені Е. О. Дідоренка Донецького державного університету внутрішніх справ, підполковник поліції.

О-64 Організаційно-правові засади, форми та методи діяльності служби освітньої безпеки Національної поліції України : метод. рекомендації / кол. авт. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ., 2025. 92 с.

Методичні рекомендації «Організаційно-правові засади, форми та методи діяльності служби освітньої безпеки Національної поліції України» розроблено з метою надання практичних настанов поліцейським щодо їхньої діяльності в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО). Видання окреслює основні повноваження поліцейських, зокрема: запобігання та протидія булінгу (цькуванню) серед учасників освітнього процесу; реагування на надзвичайні події та кримінальні правопорушення в ЗЗСО; дії в разі нападу на заклад освіти; виявлення сторонніх осіб, які перебувають у ЗЗСО без дозволу керівництва; використання технічних засобів (металодетекторів) для виявлення небезпечних предметів; організація заходів щодо раннього попередження та евакуації, тощо. Рекомендації також містять схеми взаємодії поліцейського в ЗЗСО та напрямки взаємодії з іншими суб'єктами. Видання призначене для здобувачів вищої освіти, практичних працівників правоохоронних органів, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, а також усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення безпекової складової в ЗЗСО.

Автори:

к.ю.н., доцент **Ірина ДРОК**, завідувач Науково-дослідної лабораторії превентивної діяльності та соціологічних досліджень Дніпровського державного університету внутрішніх справ, майор поліції; д.ю.н., професор **Андрій СОБАКАРЬ**, завідувач кафедри адміністративного права і процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ, підполковник поліції; **Надія СИТНИК**, начальник Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України, майор поліції; **Віра ПРОЦІВ**, заступник начальника Управління – начальник відділу організації служби Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України, майор поліції; доктор філософії в галузі права **Каріна ПСОЦЬКА**, доцент кафедри адміністративного права і процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ, старший лейтенант поліції; **Крістіна ДЕРЕВ'ЯНКО**, старший викладач кафедри адміністративного права і процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ, капітан поліції.

© Автори, 2025
© ДДУВС, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Теоретико-правові засади діяльності служби освітньої безпеки	5
2. Алгоритми дій поліцейських служби освітньої безпеки у типових ситуаціях.....	14
3. Особливості спілкування поліцейського з дітьми	33
4. Складання матеріалів про адміністративні правопорушення	45
Список використаних джерел	56
Додатки	60

Безпека освітнього середовища є однією з ключових умов для забезпечення якісного навчання та виховання, особливо в період запровадження воєнного стану в Україні. З огляду на сучасні виклики, перед правоохоронними органами постає завдання не лише реагувати на надзвичайні події, а й активно запобігати їм, створюючи надійну систему захисту для всіх учасників освітнього процесу.

Експериментальний проєкт щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану передбачає граничну кількість закладів загальної середньої освіти, які можуть взяти участь в експериментальному проєкті, становить у 2025/2026 навчальному році – 3000 закладів загальної середньої освіти. За закладами освіти, що беруть участь в експериментальному проєкті, закріплюються поліцейські служби освітньої безпеки територіальних (міжрегіональних територіальних) органів Національної поліції. Станом на вересень 2025 року офіцери Служби освітньої безпеки вже працюють у більше ніж 1,7 тисячі шкіл України¹.

Ці методичні рекомендації розроблені з метою надання практичних настанов та роз'яснень щодо діяльності поліцейських служб освітньої безпеки в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО). Вони окреслюють основні напрями роботи поліцейських, їхні повноваження та шляхи взаємодії з іншими суб'єктами. Методичні рекомендації є важливим інструментом для поліцейських, що виконують службові обов'язки в ЗЗСО. Вони допоможуть визначити рівні ризику безпеки в закладах освіти, організувати ефективну взаємодію з іншими службами, а також належним чином реагувати на будь-які загрози, забезпечуючи безпечне та сприятливе освітнє середовище для всіх.

¹МВС: Понад 1,7 тис. офіцерів Служби освітньої безпеки вже працюють у школах.
URL: <https://interfax.com.ua/news/general/1108421.html>

*Теоретико-правові
засади діяльності
служби освітньої
безпеки*

Розділ 1

Служба освітньої безпеки (СОБ) – це система заходів та залучення спеціально підготовлених офіцерів поліції в українських школах, які виконують правоохоронні, наставницькі та просвітницькі функції, забезпечують безпеку, проводять профілактичну роботу, навчають правилам поведінки та допомагають у вирішенні конфліктів.

Метою проєкту «Служба освітньої безпеки» є створення ефективної системи забезпечення безпеки в закладах освіти шляхом постійної присутності поліцейських, які мають відповідну підготовку та забезпечені належними технічними засобами. Така система повинна забезпечити не лише фізичну безпеку учнів та працівників закладів освіти, особливо в період воєнного стану, але й сприяти профілактиці правопорушень, підвищенню рівня правосвідомості та формуванню довіри до правоохоронних органів з боку суспільства.

СОБ створена для захисту дітей, зокрема під час запровадження в державі правового режиму воєнного стану. Її інспектори зосереджуються на безпеці дітей, підтримці публічного порядку в школах та інформуванні учасників освітнього процесу щодо питань безпеки.

Інспектори СОБ взаємодіють зі службами екстреної допомоги та вживають заходів, спрямованих на попередження та усунення загроз життю та здоров'ю учасників освітнього процесу. Вони також відповідають за запобігання булінгу, навчання учнів кібергігієні та заохочення позитивної поведінки дітей. Однією з місій СОБ є сприяння патріотичному вихованню серед молодих українців. У разі надзвичайної ситуації правоохоронці повинні забезпечити безпечну евакуацію всіх учасників освітнього процесу.

Основні принципи діяльності служби освітньої безпеки

1. Принцип законності. Діяльність служби освітньої безпеки ґрунтується на неухильному дотриманні Конституції України, законів України, міжнародних договорів, а також відомчих нормативно-правових актів МВС та НПУ. Усі заходи з превенції правопорушень, забезпечення безпечного освітнього середовища та реагування на інциденти здійснюються виключно в межах повноважень, визначених законодавством, із дотриманням прав і свобод людини та громадянина.

2. Принцип превентивності. Основна увага служби спрямована не лише на реагування на правопорушення, а насамперед – на їх запобігання. Превентивна діяльність реалізується через систематичну профілактичну роботу в закладах освіти, формування у дітей та молоді правосвідомості, розвиток культури безпечної поведінки, раннє виявлення ризиків девіантної поведінки й організацію комплексної допомоги тим, хто потребує підтримки.

3. **Принцип партнерства.** Забезпечення освітньої безпеки є спільним завданням поліції, педагогів, батьків, органів влади та громадськості. Діяльність служби ґрунтується на взаємній довірі, відкритій комунікації та спільній відповідальності всіх учасників освітнього процесу. Партнерство реалізується через створення спільних проєктів, меморандумів про співпрацю, участі у громадських ініціативах.

4. **Принцип прозорості та підзвітності.** Діяльність служби освітньої безпеки є відкритою для суспільства. Громадськість має право отримувати достовірну інформацію про стан безпеки в закладах освіти, результати профілактичної роботи та реагування на порушення. Прозорість досягається через публічні звіти, інформаційні кампанії, регулярну взаємодію зі ЗМІ, батьківськими комітетами та органами місцевого самоврядування.

5. **Принцип міжвідомчої взаємодії.** Ефективна діяльність служби освітньої безпеки можлива лише за умови узгодженої співпраці поліції з Міністерством освіти і науки України, службами у справах дітей, соціальними службами, органами охорони здоров'я, прокуратурою, місцевими громадами. Така взаємодія дозволяє оперативно реагувати на загрози, комплексно вирішувати проблеми насильства, булінгу, кіберризиків, формуючи єдиний простір безпеки для дитини.

6. **Принцип дитиноцентризму.** У центрі діяльності служби освітньої безпеки перебуває дитина, її життя, здоров'я, гідність і право на розвиток у безпечному середовищі. Усі рішення, дії та заходи спрямовуються на найкращі інтереси дитини, відповідно до Конвенції ООН про права дитини та Закону України «Про охорону дитинства». Поліцейські, що працюють у сфері освітньої безпеки, мають враховувати вікові, психологічні та соціальні особливості дітей, дотримуватися принципу «не нашкодь» і забезпечувати довірливу, підтримувальну комунікацію.

7. **Принцип гендерної чутливості та недискримінації.** Діяльність служби освітньої безпеки повинна ґрунтуватися на забезпеченні рівних прав і можливостей для всіх учасників освітнього процесу незалежно від статі, віку, етнічного походження, соціального статусу чи інших ознак. Гендерно чутливий підхід передбачає виявлення та попередження дискримінаційних практик, реагування на випадки гендерно зумовленого насильства, формування у молоді культури взаємоповаги та рівності.

У сукупності всі **сім принципів** – законність, превентивність, партнерство, прозорість, міжвідомча взаємодія, дитиноцентризм і

гендерна чутливість – створюють цілісну етичну та правову основу діяльності служби освітньої безпеки Національної поліції України.

Узагальнюючи нормативно-правові засади діяльності Служби освітньої безпеки, можемо виділити такі її основні напрями:

Правоохоронна діяльність: забезпечення порядку, контроль доступу до шкільних приміщень, реагування на правопорушення, допомога в організації безпеки дорожнього руху біля шкіл та дотримання правил безпеки під час повітряної тривоги.

Наставницька та просвітницька діяльність: спілкування з учнями, мотивація до активного способу життя, проведення заходів національно-патріотичного характеру, навчання кібергігієні, запобігання булінгу.

Взаємодія з учасниками освітнього процесу: співпраця з адміністрацією школи, вчителями та батьками для підвищення рівня безпеки.

Технічне забезпечення: надання методичних рекомендацій щодо встановлення технічних засобів охорони, відеоспостереження, використання металодетекторів та належного облаштування укриттів.

Дії в разі надзвичайних ситуацій: забезпечення безпечної евакуації учасників освітнього процесу та взаємодія з екстреними службами.

Хто такий офіцер СОБ? Це поліцейський, який пройшов спеціальну підготовку для роботи в освітньому середовищі. Він має правоохоронні навички, вміє спілкуватися з дітьми, розуміє їхню психологію та запобігає безпековим ризикам.

З метою реалізації державної політики у сфері організації безпечного освітнього середовища, захисту прав і законних інтересів учасників освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, здійснення профілактичної діяльності щодо запобігання вчиненню правопорушень, вжиття заходів, спрямованих на попередження та усунення загроз життю та здоров'ю учасників освітнього процесу, у структурі Національної поліції України впроваджено діяльність штатних підрозділів служби освітньої безпеки.

Зокрема, у структурі центрального органу управління поліції наказом НПУ від 01.04.2024 № 333 утворено Управління організації

служби освітньої безпеки та наказом НПУ від 03.04.2024 № 357 затверджено організаційно-штатні зміни (зі змінами наказ НПУ № 1099 від 19.09.2025 «Про затвердження змін у штатах Національної поліції України»), які передбачають утворення підрозділів СОБ у структурах Департаменту патрульної поліції, головних управлінь Національної поліції в областях (окрім Донецької, Луганської, Харківської, Херсонської областей, міста Києва, Автономної Республіки Крим та м. Севастополь) та їх територіальних (відокремлених) підрозділів.

Наказ Національної поліції України від 12.04.2024 № 398² визначає, що Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України очолює керівник, який призначається на посаду та звільняється з посади в установленому законодавством України порядку. Діяльність Управління координується і контролюється заступником голови Національної поліції України відповідно до розподілу обов'язків між першим заступником і заступниками голови Національної поліції України. Структура та штат Управління затверджуються в установленому законодавством України порядку.

Зауважимо, що не відбувається підпорядкування поліцейського СОБ керівникові закладу загальної середньої освіти державної або комунальної власності. Поліцейський є самостійним суб'єктом, що має вертикальне підпорядкування вищим посадовим особам та підрозділам Національної поліції України.

Порядок створення, реорганізації та ліквідації СОБ є загальним для всіх підрозділів Національної поліції України. Такий порядок є чітко визначеним і нормативно-регламентованим та не потребує додаткового обговорення та визначення особливостей.

Мета проекту СОБ: створення безпечного і дружнього середовища в закладі загальної середньої освіти, де діти почуваються захищеними, а батьки можуть бути спокійні за своїх дітей. Відповідно, доцільно розглянути поняття та основні засади забезпечення безпечного освітнього середовища в сучасних умовах розвитку української державності.

²Про затвердження Положення про Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 12.04.2024 № 398.

Безпечне освітнє середовище – юридичний термін, визначений у статті 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту»³.

Згідно з цим визначенням, безпечне освітнє середовище – це сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та/або

надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Принципи безпечного освітнього середовища⁴

1. Принцип домінування життя людини як головної цінності – визначає модель мінімальної (необхідної) безпеки, максимально усуває ризики, що загрожують життю як дітей, так і дорослих.

2. Принцип регіональної специфіки – передбачає під час організації системи безпеки освітнього середовища школи облік небезпек і можливих надзвичайних ситуацій конкретного регіону (міста, області, району).

3. Принцип комплексності оцінки небезпек (ризиків) – визначає методику оцінки різних педагогічних (освітніх) ризиків (зовнішніх і внутрішніх) на основі комплексного, системно-синергетичного підходів.

³Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

⁴Запобігання та протидія булінгу у закладах освіти в умовах воєнного стану : метод. рек. / кол. авт. Дніпро : ДДУВС, 2025. 68 с.

4. Принцип міні-максі – визначає досягнення максимального ефекту безпеки, якщо є мінімум ресурсного забезпечення.

5. Принцип максимальної ефективності управління системою заходів і створених педагогічних умов, спрямованих на забезпечення максимальної безпеки освітнього середовища і школи, і як соціального інституту загалом.

Основними характеристиками процесу взаємодії всіх учасників освітнього середовища є **особистісно-довірливе спілкування, відсутність якого спричиняє досить негативні наслідки (емоційний дискомфорт, небажання висловлювати свою позицію, думку, негативне ставлення до себе, втрата особистої гідності, небажання звертатися за допомогою, ігнорування особистих проблем і труднощів дітей і дорослих, які навколо, неухважність до прохань і пропозицій)**⁵.

Передумовою безпечного освітнього середовища є наявність чітких моделей реагування/поведінки, знання цих моделей усіма співробітниками та послідовне застосування цих моделей з учнями.

Команда реагування закладу освіти розробляє та подає на затвердження керівнику закладу освіти алгоритм дій учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти, а також плани евакуації учасників освітнього процесу (наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України 18 серпня 2023 року № 685/1013 «Про затвердження Порядку раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти»).

Зокрема, це повинні бути⁶:

1. Шляхи для евакуації (у тому числі до найближчого укриття, якщо таке не обладнане у закладі):

– Офіцер СОБ може надавати рекомендації стосовно безпечних шляхів евакуації з урахуванням розміщення укриття (у закладі чи споруді поблизу закладу освіти). Для цього варто відпрацьовувати алгоритми дій під час евакуації з усіма учасниками освітнього процесу.

2. Протоколи безпеки для учнів різного віку щодо правил поведінки під час повітряних тривог, евакуації, перебування у сховищі/укритті.

Протокол безпеки – це певний набір правил, процедур, якими повинні керуватися педагоги та учні у закладі освіти щодо певної ситуації. З огляду на ризики безпеки, таких протоколів у закладі повинно

⁵Запобігання та протидія булінгу у закладах освіти в умовах воєнного стану : метод. рек. / кол. авт. Дніпро : ДДУВС, 2025. 68 с.

⁶Безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки. URL: <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>.

бути декілька, зокрема, щодо дій під час повітряних тривог та проведення евакуації, перебування в укритті, поводження під час уроків онлайн.

Поради щодо розробки протоколів безпеки:

– Не шукайте універсального рішення. Протоколи не можуть бути однаковими у всіх школах. Бо кожен заклад, що розробляє такий документ, керується особливостями розміщення школи, характеристиками та архітектурними особливостями її будівлі, а водночас – ресурсами, формами організації освітнього процесу тощо.

– Протокол безпеки повинен відповідати загальним рекомендаціям ДСНС.

– Розробляє протоколи безпеки команда реагування закладу освіти, яка взаємодіє з офіцером СОБ. Це дозволить сформувати спільне бачення та прийняття напрацьованих процедур.

– Формулюйте тексти у протоколах безпеки з розрахунку на сприйняття їх дітьми. Використовуйте лаконічні та чіткі речення: «Візьми свій наплічник», «Візьми свій одяг», «Стеж за вказівками учителя і приготуйся виходити», «Не штовхайся», «Не біжи», «Йди швидким кроком, але тримайся своєї групи», «Допоможи тому, хто спіткнувся чи впав».

Проводьте щоденне інформування/інструктажі щодо протоколів безпеки з дітьми

Як і з будь-якими правилами, з протоколами безпеки діють дві умови:

1. Діти розуміють правила.
2. Правила рутинно повторюються і проговорюються з дітьми щодня.

В умовах воєнного стану і проведення освітнього процесу в очному або змішаному форматі важливо щоденно повторювати з учнями правила евакуації.

Інформуйте учнів про правила мінної безпеки, проводьте заходи із залученням ДСНС

У тих регіонах, де велися бойові дії та які були звільнені з-під окупації, увага до питань мінної безпеки є особливо важливою. Однак усім дітям, незалежно від того, в якому регіоні країни вони перебувають, сьогодні важливо знати про правила поводження з вибухонебезпечними предметами.

Запропонуйте проходження працівниками школи навчань з надання першої невідкладної допомоги

Опанування навичками першої допомоги сьогодні, як ніколи, актуальне, особливо для працівників закладів освіти.

Підтримуйте проходження педагогічними працівниками психологічних тренінгів

Особиста стійкість учителів та вміння надати необхідну підтримку учням під час надзвичайних ситуацій воєнного характеру надзвичайно важливі в умовах воєнного стану. Емоційний стан педагогів важливий також для якості викладання і якості результатів навчання учнів.

Налагодьте і підтримуйте партнерство з батьками

Якщо у школі ухвалюється рішення про проведення навчання очно чи у змішаному форматі, важливо оперативно та максимально повно донести цю інформацію до батьків. Вони повинні отримати від керівника школи інформацію про наявність та стан укриття у школі або ж про шляхи евакуації, якщо укриття розташоване за межами школи.

Протоколи безпеки для випадків повітряної тривоги, евакуації до укриття в школі чи за її межами – також інформація, яку необхідно прокомунікувати з батьками.

Важливо спільно з батьками також домовитися про додатковий вміст шкільного наплічника, крім навчальних матеріалів. Наприклад, вода, перекус, необхідні ліки з інструкцією щодо того, як і коли їх потрібно приймати, запискою з прізвищем дитини, батьків, контактними телефонами, адресою.

Підтримуйте співпрацю на засадах партнерства з адміністрацією закладу освіти :

- перегляньте антибулінгові політики – це особливо актуально для закладів, у яких навчаються діти з числа внутрішньо переміщених осіб;
- оновіть (розробіть) адаптаційні заходи для учнів – перегляньте або розробіть адаптаційні заходи для учнів на початку навчального року (стосується усіх закладів, та особливо тих, що приймають дітей ВПО).

Обговоріть готовність закладу змінювати спосіб організації освітнього процесу.

Під час воєнного стану та у післявоєнний період кожен заклад

освіти повинен бути готовим для швидкого переходу до дистанційного або змішаного навчання. Відповідно, офіцер СОБ адаптує свою діяльність до таких форм навчання та продовжує проведення профілактичної роботи з учнями в онлайн-режимі.

*Алгоритми дій
поліцейських
служби освітньої
безпеки у типових
ситуаціях*

Розділ 2

Виявлення та реагування поліцейського СОБ на факти булінгу Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу,

які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, –

тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене **частиною першою** цієї статті, **вчинене групою осіб** або **повторно** протягом року після накладення адміністративного стягнення, –

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене **частиною першою** цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком **від чотирнадцяти до шістнадцяти років**, –

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене **частиною другою** цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, –

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу, –

тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Для правильної кваліфікації адміністративного правопорушення варто розглянути його склад⁷.

Родовий об'єкт правопорушення – громадський порядок та громадська безпека. Безпосереднім об'єктом правопорушення є суспільні відносини, які виникають під час освітнього процесу, здоров'я, честь та гідність учасника освітнього процесу.

Об'єктивна сторона виражається як в дії, так і в бездіяльності, залежно від частини статті 173-4 КУпАП, за якою особа притягається до відповідальності:

– Частина 1–4 статті 173-4 КУпАП: **об'єктивна сторона виражена** у формі дії – психологічне, фізичне, економічне або сексуальне насильство.

– Частина 5 статті 173-4 КУпАП: **об'єктивна сторона виражена** у формі бездіяльності – неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу.

Склад правопорушення є матеріальним, адже для кваліфікації діяння мають значення його *наслідки* – *заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого*. Наголошуємо на обов'язковій наявності зв'язку між діянням та наслідками.

Суб'єкт правопорушення залежить від частини норми, за якою особа притягається до відповідальності.

– Частина 1 статті 173-4 КУпАП: **суб'єкт** – фізична осудна особа, яка досягла 16 років, є учасником освітнього процесу.

– Частина 2 статті 173-4 КУпАП: **суб'єкт** – фізична осудна особа, яка досягла 16 років, є учасником освітнього процесу. Для кваліфікації за цією частиною суб'єктів повинно бути два і більше (тобто група) або суб'єкт повинен бути таким, що раніше вчиняв адміністративне правопорушення впродовж останнього року.

– Частина 3–4 статті 173-4 КУпАП: **суб'єкт** – фізична осудна особа, яка досягла 16 років, є одним із батьків або осіб, які їх замінюють, малолітньої або неповнолітньої особи віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, яка вчинила булінг.

– Частина 5 статті 173-4 КУпАП: **суб'єкт** – фізична осудна особа, яка досягла 16 років, є керівником закладу освіти.

⁷Запобігання та протидія булінгу у закладах освіти в умовах воєнного стану : метод. рек. / кол. авт. Дніпро : ДДУВС, 2025. 68 с.

Варто зазначити, що кривдник не завжди буде суб'єктом правопорушення через свій вік. Малолітня або неповнолітня особа віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, яка є кривдником, не може нести адміністративну відповідальність. До адміністративної відповідальності у цьому разі притягаються один із батьків або осіб, що їх замінює, за частиною 3 або 4 статті 173-4 КУпАП (**УВАГА! Не частина 3 статті 184 КУпАП**).

Суб'єктивна сторона характеризується умисною формою вини, коли учасник освітнього процесу усвідомлює протиправний характер свого діяння, передбачає його шкідливі наслідки і бажає або свідомо допускає настання цих наслідків.

Наявність усіх елементів складу адміністративного правопорушення є обов'язковою для кваліфікації діяння за статтею 173-4 КУпАП.

Виявлення та реагування на факти булінгу (цькування) є одним із ключових напрямів діяльності поліцейського служби освітньої безпеки, спрямованим на своєчасне запобігання правопорушенням, захист прав дитини та формування безпечного освітнього середовища.

Поліцейський зобов'язаний **реагувати на будь-які повідомлення чи ознаки** можливого булінгу серед учасників освітнього процесу – учнів, педагогів, батьків, адміністрації закладу.

Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в закладі освіти, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- невірноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;

- відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей⁸.

Джерела інформації для виявлення фактів булінгу

- безпосереднє спостереження під час відвідування закладу освіти;
- звернення або повідомлення від учнів, педагогів, батьків, соціальних працівників;
- інформація, отримана під час профілактичних бесід, анкетування чи освітніх заходів;
- матеріали соціальних мереж або електронного листування, що містять ознаки кібербулінгу;
- звернення з гарячих ліній, чат-ботів, онлайн-платформ.

⁸Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти : наказ МОН України від 28.12.2019 № 1646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-20#Text>

Алгоритм дій поліцейського при виявленні ознак булінгу

1. **Фіксація отриманої інформації** про можливий випадок булінгу (усне повідомлення, звернення, спостереження).
2. **Оцінка ситуації:** з'ясування обставин, осіб, які можуть бути учасниками події, попередня кваліфікація характеру дій.
3. **Повідомлення керівника закладу освіти**, який скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) відповідно до наказу МОН № 1646 від 28.12.2019.
4. **Забезпечення безпеки постраждалої дитини** – недопущення подальшого тиску, приниження чи фізичного впливу.
5. **Інформування батьків (законних представників)** постраждалої дитини та, за необхідності, кривдника.
6. **Взаємодія із суб'єктами реагування** – службою у справах дітей, центром соціальних служб, практичним психологом, органами освіти.
7. **Вжиття заходів правового реагування** у разі підтвердження фактів булінгу – складання матеріалів про адміністративне правопорушення за ст. 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення або ініціювання кримінального провадження у випадках, коли дії містять ознаки злочину.
8. **Моніторинг ситуації** після вжиття заходів – спостереження за поведінкою учасників, підтримка з боку поліцейського та педагогічного колективу.

Особливості комунікації з учасниками процесу (про це додатково ми будемо наголошувати у наступних підрозділах)

Поліцейський повинен дотримуватись принципів:

- **конфіденційності** – не розголошувати відомості про учасників;
- **дитиноцентризму** – враховувати емоційний стан дитини, говорити спокійно, доступною мовою;
- **нейтральності та неупередженості** – не ставати на бік жодної сторони до з'ясування всіх обставин;
- **підтримки постраждалої особи** – надання інформації про її права та можливості отримання психологічної чи соціальної допомоги.

Документальне оформлення результатів реагування

Результати дій поліцейського оформлюються **рапортом або актом реагування**, який містить: короткий опис ситуації; зазначення учасників події; перелік вжитих заходів; інформацію про подальші дії та взаємодію з іншими службами.

Крім того, поліцейський СОБ уповноважений складати протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-4 КУпАП.

Протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-4 КУпАП, складається відповідно до загальних вимог, які висуваються до цих документів. Водночас підвищеної уваги від поліцейських потребують моменти, пов'язані з доказуванням вини особи. Для цього в протоколі про адміністративне правопорушення обов'язково необхідно зазначати об'єктивні ознаки складу адміністративного правопорушення, а також долучати весь комплекс доказів у справі для того, щоб вина особи була доведена в суді. Крім того, потребують більшої уваги питання кваліфікації правопорушення, передбаченого ст. 173-4 КУпАП, та відмежування його від суміжного складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 184 КУпАП⁹.

Аналіз судових рішень у справах про булінг дозволяє виділити три основні проблеми, з якими стикаються поліцейські під час документування фактів.

Першою з них є проблема неправильної кваліфікації вчинюваних діянь. Тож замість того, щоб кваліфікувати дії за частиною 3 або 4 статті 173-4 КУпАП (булінг (цькування) учасника освітнього процесу), поліцейські кваліфікують дії винних за частиною 3 статті 184 КУпАП (невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей).

Другою проблемою провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 173-4 КУпАП, є недоліки складання протоколів про адміністративні правопорушення, що є підставою для повернення судом справи на доопрацювання до органів Національної поліції. Серед таких недоліків основним є те, що фабула протоколу про такі адміністративні правопорушення є загальною, без уточнення об'єктивних ознак складу адміністративного правопорушення.

⁹Дрок І. С. Особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-4 КУПАП. *Організаційно-правове забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції* : матеріали регіон. кругл. столу (м. Дніпро, 19 червня 2020 року). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 45–49.

Третьою проблемою є закриття справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 173-4 КУпАП, судом у зв'язку з відсутністю складу правопорушення або закінченням строку позовної давності¹⁰.

Виявлення фактів булінгу та реагування на них поліцейським СОБ є не лише формальною реакцією, а складовою системної профілактики насильства в дитячому середовищі. Ефективність таких дій залежить від уважності, компетентності, етичності та здатності поліцейського діяти в партнерстві з педагогами, батьками та соціальними інституціями.

Виявлення фактів домашнього насильства щодо учнів Стаття 173². Вчинення домашнього насильства

Вчинення домашнього насильства, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, –

тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до десяти діб.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи, –

тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до п'ятдесяти годин, або адміністративний арешт на строк від двох до десяти діб.

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частинами першою або другою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, –

¹⁰Дрок І. Провадження у справах про булінг. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 7. С. 149–152. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.25>.

тягне за собою накладення штрафу від шістдесяти до вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк від трьох до п'ятнадцяти діб.

Під терміном «**домашнє насильство**» слід розуміти діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, що спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь¹¹. Зі змісту наведеного тлумачення поняття «домашнє насильство» слід говорити про те, що воно має свій класифікативний ряд, про який йтиметься далі, а також про тих осіб, що вважатимуться постраждалими від домашнього насильства.

Основні ознаки домашнього насильства:

1. Систематичність: це не поодинокий інцидент, а повторювані дії.
2. Дисбаланс влади: одна особа намагається контролювати іншу.
3. Нанесення шкоди: фізична, психологічна, економічна або сексуальна шкода.
4. Приватний характер: відбувається за зачиненими дверима, що ускладнює виявлення та втручання.
5. Стійкість: постраждалим особам часто важко розірвати коло насильства.

Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству незалежно від факту спільного проживання поширюється на таких осіб:

- 1) подружжя;
- 2) колишнє подружжя;
- 3) наречені;
- 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- 5) особи, що спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- 6) особи, що мають спільну дитину (дітей);
- 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти);

¹¹Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.01.2018 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

- 8) дід (баба) та онук (онука);
- 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- 11) рідні брати і сестри;
- 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);
- 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, що мають спільну дитину (дітей), що не є спільними або всиновленими;
- 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, що перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, що проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя.

Саме тому при аналізі ситуації домашнього насильства слід враховувати також і роль у ньому осіб, тобто чи є вони суб'єктами домашнього насильства і чи розповсюджується на них дія Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Відповідно до ч. 1 ст. 10 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» Національній поліції надані такі **повноваження у сфері запобігання та протидії домашньому насильству**:

- виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них;
- прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до колцентру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, сексуальному насильству, пов'язаному зі збройною агресією російської федерації проти України, протидії торгівлі людьми та з питань захисту прав дитини, вжиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спільно з Національною поліцією України;
- інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;
- винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників;
- взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством;

- здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії;
- відкликання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством;
- взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- звітування центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству¹².

ВАРТО НАГОЛОСИТИ, ЩО ЯКЩО ДИТИНА БУЛА ПРИСУТНЯ ПІД ЧАС ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, ВОНА ВВАЖАЄТЬСЯ ПОТЕРПІЛОЮ, НАВІТЬ ЯКЩО НЕ ЗАЗНАЛА ШКОДИ

Діяльність поліцейського служби освітньої безпеки (СОБ) у напрямі запобігання та виявлення фактів **домашнього насильства щодо дітей** є невід'ємним елементом системи забезпечення безпеки освітнього середовища. Вона спрямована на своєчасне виявлення ознак насильницьких дій, їх документування та ініціювання відповідного реагування уповноважених суб'єктів.

Основні завдання поліцейського СОБ у процесі виявлення фактів домашнього насильства

1. **Моніторинг поведінкових і психологічних ознак** учнів, які можуть свідчити про насильство в сім'ї.
2. **Збір і перевірка інформації** від педагогів, психологів, соціальних педагогів, однокласників або батьків.
3. **Фіксація ознак чи повідомлень**, що вказують на можливе домашнє насильство.
4. **Ініціювання реагування** відповідно до компетенції – повідомлення відповідних служб, документування фактів.

Ознаки, що можуть свідчити про можливе домашнє насильство

¹²Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.01.2018 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

Поліцейський має звертати увагу на сукупність **фізичних, психологічних, емоційних та поведінкових індикаторів**:

- наявність **слідів побоїв, травм, опіків**, які дитина не може логічно пояснити;
- **регулярні пропуски занять**, втечі з дому, замкнутість, тривожність;
- **різкі зміни поведінки** – агресія, апатія, страх перед дорослими, особливо батьками;
- **демонстрація страху** повернення додому або контакту з певними членами родини;
- **зовнішній вигляд**, що свідчить про неналежне піклування (брудний одяг, недоїдання, відсутність сезонного одягу);
- **висловлювання** дитини або однолітків про конфлікти, побиття, приниження вдома.

Джерела інформації для виявлення фактів домашнього насильства

- звернення адміністрації чи педагогічних працівників закладу освіти;
- спостереження поліцейського під час проведення профілактичних заходів або патрулювання;
- повідомлення учнів, батьків, сусідів;
- дані психологічних обстежень;
- результати міжвідомчої взаємодії (служби у справах дітей, центрів соціальних служб, ювенальної превенції).

Алгоритм дій поліцейського в разі виявлення фактів домашнього насильства

1. **Фіксація отриманої інформації** (усне повідомлення, заява, власне спостереження).
2. **Первинна оцінка ситуації** – з'ясування обставин, рівня небезпеки для дитини, наявності загрози життю чи здоров'ю.
3. **Негайне реагування** у разі загрози:
 - виклик слідчо-оперативної групи;
 - інформування служби у справах дітей та органів опіки;
 - забезпечення безпеки дитини, у разі потреби – ініціювання тимчасового вилучення з небезпечного середовища.
4. **Оформлення матеріалів перевірки** – складання рапорту, пояснення свідків, фіксація фактів насильства.
5. **Направлення матеріалів** до відповідних підрозділів поліції для прийняття рішення (внесення до ЄРДР, складання протоколу про адміністративне правопорушення тощо).

6. **Подальший супровід дитини** – взаємодія з психологічною службою школи, соціальними працівниками, моніторинг безпеки.

Комунікаційні та етичні аспекти

Поліцейський СОБ повинен діяти делікатно, дотримуючись принципу **недопущення повторної травматизації дитини**.

– Спілкування проводиться у безпечному, конфіденційному середовищі, у присутності педагога чи психолога.

– Заборонено ставити дитині провокативні або звинувачувальні запитання.

– Основна мета: **встановити довіру**, забезпечити психологічну підтримку, а не провести допит.

Взаємодія з іншими суб'єктами

Після виявлення ознак домашнього насильства поліцейський СОБ забезпечує:

– **інформування служби у справах дітей та центру соціальних служб;**

– **включення випадку до бази даних поліції;**

– **спільну профілактичну роботу** з педагогами, психологами, представниками громади;

– **участь у комісії з питань захисту прав дитини** (у разі потреби).

– Виявлення поліцейським служби освітньої безпеки фактів домашнього насильства щодо учнів є складним, але дуже важливим процесом, який потребує **професійної спостережливості, емпатії та тісної міжвідомчої взаємодії**. Ефективність цієї роботи визначається не лише юридичною точністю дій, а й здатністю поліцейського **вчасно помітити ризик**, захистити дитину та забезпечити їй необхідну допомогу.

Кіберзлочини серед неповнолітніх

Розвиток цифрових технологій, соціальних мереж і дистанційних форм комунікації створює нові можливості для дітей і молоді, але водночас – підвищує ризики їхньої **вразливості до кіберзлочинів**. Поліцейський СОБ відіграє ключову роль у **попередженні, виявленні та реагуванні** на такі правопорушення, забезпечуючи безпеку учнів у цифровому середовищі.

Типові види кіберзлочинів серед неповнолітніх

1. **Кібербулінг** – переслідування, приниження, погрози чи шантаж за допомогою соціальних мереж, месенджерів або ігор.

2. **Секстинг і сексторшен** – обмін інтимними фото або відео, а також вимагання з використанням таких матеріалів.

3. **Кібергрумінг** – встановлення довіри дорослими злочинцями з метою експлуатації дитини (у тому числі сексуальної).

4. **Фішинг, шахрайство, викрадення персональних даних.**

5. **Поширення забороненого контенту**, участь у деструктивних онлайн-групах, закликах до самогубства чи насильства.

6. **Кібервандалізм, хакерські дії** (несанкціоноване втручання в інформаційні системи школи чи державних органів).

Основні завдання поліцейського СОБ

1. Проведення профілактичних заходів серед учнів і педагогів із безпечного користування інтернетом («Безпечний онлайн-простір», «Стоп кібербулінг» тощо).

2. Виявлення фактів кіберзлочинів або ризикової поведінки підлітків у мережі внаслідок співпраці з педагогічним колективом, батьками, шкільними психологами.

3. Інформування та консультування дітей і батьків про способи захисту персональних даних, налаштування приватності, реагування на кіберзагрози.

4. Забезпечення оперативного реагування на звернення щодо кібербулінгу чи інших правопорушень у цифровому середовищі.

5. Взаємодія з підрозділами кіберполіції, службами освіти, соціальними службами та центрами надання допомоги дітям.

Алгоритм дій поліцейського СОБ у разі отримання інформації про кіберзлочин

1. **Отримання повідомлення** – від учасників освітнього процесу, адміністрації ЗЗСО, батьків або безпосередньо від дитини.
2. **Первинна оцінка ситуації** – встановлення характеру події (булінг, шахрайство, поширення забороненого контенту тощо).
3. **Забезпечення безпеки дитини** – усунення ризику подальшого впливу кривдників, збереження доказів (скріншоти, повідомлення).
4. **Фіксація факту та інформування на лінію 102** згідно з процедурою.
5. **Проведення профілактичної роботи** з усіма учасниками освітнього процесу – роз'яснення правових наслідків, надання інформації про допомогу.
6. **Спільні дії з педагогами** щодо недопущення продовження правопорушення, підтримка психологічної стабільності дитини.

Особливості комунікації з неповнолітніми

1. Використання зрозумілої, неформальної мови під час обговорення тем безпеки в Інтернеті.
2. Повага до приватності дитини, уникнення осуду чи звинувачення.
3. Формування культури цифрової відповідальності: пояснення різниці між свободою слова і порушенням прав інших осіб.
4. Створення умов для довірливої співпраці – щоб дитина не боялася звертатися до поліцейського у разі кіберзагроз.

Форми профілактичної діяльності

- **Інтерактивні уроки, квести, онлайн-вікторини** з безпечної поведінки в Інтернеті.
- **Дні кібербезпеки** у школах, інформаційні кампанії, створення шкільних «кіберпатрулів».
- **Спільні тренінги для педагогів і батьків** з виявлення ознак кібербулінгу.

– Розроблення та поширення інфографіки, буклетів, відеороликів у співпраці з кіберполіцією.

Взаємодія з іншими суб'єктами

Поліцейський СОБ забезпечує координацію з:

- іншими підрозділами НПУ, зокрема кіберполіцією;
- службами у справах дітей, центрами соціальних служб (для підтримки постраждалих);
- адміністрацією ЗЗСО, психологічною службою, громадськими організаціями, що працюють у сфері кібербезпеки;
- батьківськими комітетами (для підвищення цифрової грамотності родин).

Боротьба з кіберзлочинністю серед неповнолітніх вимагає від поліцейської служби освітньої безпеки **комплексного підходу**, який поєднує **правову, педагогічну та психологічну складові**. Ефективна діяльність у цій сфері базується на **постійній профілактиці, міжвідомчій взаємодії та підвищенні цифрової компетентності** всіх учасників освітнього процесу.

Реагування поліцейського СОБ на надзвичайні події в ЗЗСО

Відповідно до частини першої статті 8 Закону України «Про Національну поліцію» (далі – Закон) поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України. Основні повноваження поліції передбачені статтею 23 Закону.

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах, визначених частиною першою статті 2 Закону, а саме: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

У сучасних умовах, коли ризики виникнення надзвичайних подій, зокрема збройних нападів на освітні установи, набувають реальної загрози, особливого значення набуває чітко регламентована система реагування поліцейського у школі. Вона повинна бути оперативною,

правомірною та ефективною, з урахуванням специфіки освітнього середовища та потреб дітей.

Нормативно-правове регулювання реагування поліцейських на надзвичайні події в ЗЗСО здійснюється низкою спеціальних актів, які визначають порядок дій, повноваження та механізми взаємодії між поліцейськими та закладами освіти. Зокрема, ключовими документами в цій сфері є:

1. Спільний наказ МВС України та МОН України від 18.08.2023 № 685/1013 *«Про затвердження Порядку раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти»*, який встановлює алгоритм дій у разі загрози нападу, включно з етапами оповіщення, евакуації та взаємодії з екстреними службами.

2. Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357 *«Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України»*, що регламентує порядок прийняття, реєстрації та реагування на повідомлення про правопорушення, у тому числі в освітньому середовищі.

3. Наказ МВС України від 01.10.2024 № 663 *«Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти»*, який визначає функціональні обов'язки поліцейського у школі, принципи превентивної діяльності та механізми координації з адміністрацією ЗЗСО.

Отож згідно з пунктом 7 розділу 2 наказу МВС України від 01.10.2024 № 663 під час забезпечення безпечного освітнього середовища в ЗЗСО поліцейські в межах компетенції здійснюють реагування на надзвичайні події в ЗЗСО.

Поліцейські в межах повноважень та в порядку, визначеному законодавством, здійснюють реагування на надзвичайні події в ЗЗСО, а саме на:

– учинення кримінальних правопорушень, зокрема напад на ЗЗСО;

– неконтрольоване проникнення сторонніх осіб на територію ЗЗСО та несанкціоноване перебування сторонніх осіб у приміщенні ЗЗСО;

– виявлення вибухонебезпечних пристроїв, а також предметів або речовин, використання яких може зашкодити життю та здоров'ю людей;

– надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру (пожежі, землетруси, техногенні аварії), а також воєнного характеру.

Під час отримання повідомлення про надзвичайну подію (безпосередньому виявленні) поліцейський СОБ:

– інформує чергову частину територіального (відокремленого) підрозділу поліції, на території обслуговування якого розташований ЗЗСО, відповідні служби (ДСНС, екстреної медичної допомоги, аварійну газову службу) залежно від характеру надзвичайної події та керівництво ЗЗСО про отриману інформацію стосовно надзвичайної події;

– оцінює масштаб надзвичайної події, потенційні загрози та визначає пріоритетні дії (евакуація, блокування доступу, надання домедичної допомоги);

– якщо дозволяють обставини, фіксує відомості про надзвичайну подію (місце, час, характер надзвичайної події, наявність постраждалих);

– організовує комунікацію з керівництвом ЗЗСО з питань управління ситуацією та планування подальших узгоджених дій.

– За потреби евакуації у ЗЗСО поліцейський забезпечує контроль за виконанням евакуаційних заходів та дотриманням правопорядку.

Поліцейський СОБ у разі вчинення кримінального правопорушення у ЗЗСО:

– вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю учасників освітнього процесу;

– вживає заходів щодо встановлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення;

– надає невідкладну, зокрема домедичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушення;

– фіксує відомості стосовно потерпілих та можливих свідків;

– організовує охорону місця події до прибуття поліцейських уповноважених підрозділів Національної поліції України.

У разі нападу на ЗЗСО поліцейський СОБ негайно діє в межах компетенції в установленому законодавством порядку.

Поліцейський забезпечує взаємодію з підрозділами ДСНС під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та небезпечних подій, сприяє адміністрації ЗЗСО в наданні доступу до місця надзвичайної події спеціалізований техніці та персоналу ДСНС, а також швидкому доступу бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги до місця надзвичайної події.

У разі виявлення сторонньої особи, яка несанкціоновано (без дозволу керівництва ЗЗСО) перебуває в приміщенні ЗЗСО, поліцейський СОБ установлює її особу, мету перебування в ЗЗСО та ухвалює рішення щодо залишення нею ЗЗСО або передачі її уповноваженим підрозділам Національної поліції України.

Згідно із статтею 32 Закону України «Про Національну поліцію» *поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у спосіб, який дає змогу поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах, у таких випадках:*

- 1) якщо особа має зовнішні ознаки, схожі на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи, або самовільно залишила місце для утримання військовополонених;
- 2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- 3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;
- 4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;
- 5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;
- 6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Отже, звертаючись до сторонньої особи, поліцейський СОБ зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, давши змогу ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук (стаття 18 Закону України «Про Національну поліцію»), а вже потім вимагати в особи пред'явлення нею документів.

У разі виявлення під час огляду з використанням технічних засобів (арочних або ручних металодетекторів) (за наявності) в учасників освітнього процесу або сторонніх осіб вибухонебезпечних пристроїв, а також предметів або речовин, використання яких може зашкодити життю та здоров'ю людей (з урахуванням їх фізичних властивостей і наявних заборон стосовно вільного обігу), поліцейський вживає заходів у встановленому законодавством порядку.

Безпека

*Особливості
спілкування
поліцейського
з дітьми*

Розділ 3

Спілкування інспектора СОБ з дітьми повинно будуватися на принципах довіри, професіоналізму та поваги, фокусуючись на профілактиці та формуванні безпечного середовища. Інспектор повинен бути для дитини наставником, який пояснює правила безпеки, навчає правильній поведінці у надзвичайних ситуаціях, а також слухає та допомагає вирішувати конфлікти, що виникають у шкільному середовищі.

Особливості спілкування з дітьми:

- Профілактична спрямованість: інспектор навчає дітей, пояснюючи, чому важливо дотримуватися правил безпеки.

- Взаємодія та співпраця: важливо побудувати довірчі стосунки з дітьми, залучаючи їх до створення безпечного простору, а не просто наглядати за ними.

- Роль наставника: інспектор повинен бути прикладом для дітей, демонструючи спокій, впевненість та знання правил безпеки.

- Розуміння дитячої психології: здатність вислухати, зрозуміти та правильно інтерпретувати поведінку дитини є ключовою для ефективної взаємодії.

- Формування свідомої поведінки: основна мета – навчити дитину самостійно ухвалювати безпечні рішення та правильно реагувати в небезпечних ситуаціях.

- Позитивне ставлення: інспектор повинен викликати довіру та повагу, щоб діти не боялися звернутися до нього за допомогою у будь-якій складній ситуації.

Приклади конкретних дій

- Проведення уроків безпеки: навчання правилам поведінки під час надзвичайних ситуацій, наприклад у разі пожежі, землетрусу або під час повітряної тривоги.

- Роз'яснення правил пропускового режиму: пояснення дітям, навіщо потрібен контроль на вході до школи та як правильно поводитися, щоб ніхто сторонній не потрапив на територію закладу.

- Взаємодія з учасниками освітнього процесу: інспектор співпрацює з вчителями, батьками, щоб створити єдину систему безпеки в освітньому закладі.

– Реагування на правопорушення: у разі виявлення правопорушень інспектор вживає заходів, щоб не тільки припинити їх, а й провести профілактичну роботу з учасниками.

Отже, інспектори СОБ виконують три основні функції:

– наставницьку (спрямована на формування у здобувачів освіти правосвідомості, моральних цінностей, почуття відповідальності, толерантності та поваги до прав інших, залучення дітей до позитивних видів діяльності тощо);

– просвітницьку (має на меті підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу з питань законодавства, безпеки, прав дитини, протидії булінгу, проявів насильства та іншим правопорушенням, сприяють вихованню дисциплінованості та активної громадянської позиції);

– правоохоронну (передбачає забезпечення дотримання законності й безпеки в закладах освіти: інспектори співпрацюють із поліцією, службами у справах дітей, психологами, виявляють, запобігають і реагують на правопорушення або випадки насильства в освітньому середовищі, захищають права дітей та працівників освіти, контролюють дотримання правил поведінки).

Синергія наставницької, просвітницької та правоохоронної функцій служби освітньої безпеки у процесі опитування дитини забезпечує цілісний, системний і гуманістично орієнтований підхід до взаємодії з дитиною. Її сутність полягає у поєднанні психологічної підтримки, правової обізнаності та забезпечення законності під час проведення опитування.

Наставницька функція сприяє створенню сприятливого емоційно-психологічного середовища, у якому дитина бачить позитивний приклад, відчуває довіру, безпеку та готовність до відкритого спілкування. Просвітницька функція забезпечує інформування дитини про її права, мету та зміст опитування, що формує в неї усвідомлене ставлення до процесу та знижує рівень тривожності. Правоохоронна функція виступає гарантією дотримання норм законодавства, прав дитини та етичних стандартів під час опитування, запобігаючи можливим порушенням або психологічному тиску.

Узгоджена взаємодія цих трьох функцій формує ефективний механізм комунікації, у межах якого забезпечується не лише отримання достовірної інформації, а й реалізація принципів гуманізму, недискримінації та найкращих інтересів дитини. Такий підхід сприяє підвищенню рівня довіри до представників служби освітньої безпеки та

формуванню в дітей правової культури й усвідомлення власної захищеності.

Загалом діяльність інспектора СОБ вимагає суворого дотримання принципу законності, глибоких знань спеціального законодавства, а також високої культури спілкування, психологічної підготовки та педагогічної чутливості. Особливої уваги потребує процес опитування дітей, адже він пов'язаний із захистом

прав дитини, збереженням її гідності та недопущенням психологічного тиску.

Об'єднуючи положення чинного законодавства, будь-яка взаємодія з дітьми повинна здійснюватися з урахуванням вікових, психологічних і емоційних особливостей дитини. Інспектор СОБ під час спілкування не лише представник органу виконавчої влади, на якого покладені завдання щодо захисту прав і свобод людини та дитини, а й посередник між освітнім середовищем, родиною та дитиною.

Метою будь-якого опитування дитини є отримання достовірної інформації без завдання шкоди для психоемоційного стану дитини, створивши атмосферу довіри, спокою та безпеки. Спілкування повинно ґрунтуватися на основах принципів доброзичливості, нейтральності, поваги до особистості дитини та дотримання етичних норм.

Інспектор СОБ повинен мати навички ненасильницької комунікації, вміти розпізнавати прояви тривожності, страху чи дезорієнтації, використовувати прийоми активного слухання й емпатійного підходу. Такі вміння формують довіру, сприяють

отриманню об'єктивних відомостей і водночас виховують у дітей відчуття захищеності та справедливості.

Відповідно до статті 33 Закону України «Про Національну поліцію»¹³:

– Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

– Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. **Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.**

Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

! Важливо зазначити різницю між опитуванням та допитом, яка полягає у їхньому правовому статусі та меті: опитування є розмовою поліцейського з особою для отримання інформації, тоді як допит є офіційною слідчою дією, що проводиться у рамках кримінального провадження.

Поліцейські СОБ у межах своїх повноважень можуть проводити лише **опитування**.

Допит дитини проводять слідчі (прокурори) або суд у присутності законних представників (батьків, опікунів), педагога або психолога, а за необхідності – лікаря. Під час допиту також повинні бути присутні інші фахівці, які сприяють створенню безпечного та спокійного середовища для дитини, зокрема адвокат дитини, а суд контролює процес.

Допит дитини може відбуватись у разі вчинення дитиною або стосовно неї кримінального проступку, а також у випадках, коли дитина була свідком такої події, що передбачено положеннями Кримінального процесуального кодексу.

У подібних випадках інспектор СОБ є важливим інформаційним правовим ресурсом як для учнів, так і для їх батьків, а також педагогічного колективу, які звертаються щодо отримання актуальної інформації про вимоги та застосування чинного законодавства.

¹³Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

Також інспектор СОБ тут відіграє важливу роль як наставник та одночасно може проводити просвітницьку роботу для батьків у межах статті 11 Закону України «Про Національну поліцію»¹⁴ «Взаємодія з населенням на засадах партнерства», оскільки наявність особистих хвилювань батьків чи дитини може викликати безліч питань, з якими першочергово будуть звертатись до найближчої доступної фігури поліцейського, до якого мають довіру – інспектора в закладі освіти. Оскільки діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями

на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб, інспектор Служби освітньої безпеки має володіти достатніми знаннями, аби простою та доступною мовою, допомогти усвідомити, що процесуальні дії – це не покарання, а частина правової процедури, у межах якої дитина має **права на захист, підтримку й справедливе ставлення**. Таке роз'яснення зменшує страх перед поліцією, сприяє щирості під час спілкування та підвищує ефективність процесуальних дій. Крім того, участь інспектора СОБ у підготовці батьків та дітей до процесуальних дій забезпечує **баланс між правовим і психологічним аспектами** взаємодії з дитиною, сприяє дотриманню принципу найкращих інтересів дитини та запобігає можливим порушенням її прав. Такий підхід формує довіру до системи правосуддя та підсилює виховний і превентивний потенціал служби освітньої безпеки.

Відповідно до положень статті 226 КПК України, можемо визначити особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи¹⁵:

– Допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а в разі потреби – лікаря.

– Допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день.

– Особам, які не досягли шістнадцятирічного віку, роз'яснюється обов'язок про необхідність давання правдивих показань, не попереджуючи про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання.

¹⁴Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

¹⁵Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

– До початку допиту законним представникам роз’яснюється їхній обов’язок бути присутніми при допиті, а також право заперечувати проти запитань та ставити запитання.

Відповідно до положень статті 270 КУпАП¹⁶ у межах адміністративного провадження інтереси особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, і потерпілого або свідка, які є неповнолітніми, права у справах про адміністративні правопорушення мають право представляти їх законні представники (батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники). Законні представники та представники мають право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання; від імені особи, інтереси якої вони представляють.

Варто зауважити на важливості дотримання не лише законних підстав опитування дитини, а й забезпечення її фізичної та психологічної безпеки під час спілкування, оскільки поліцейський має стати для неї «безпечним дорослим» і вміти налагодити комунікацію з метою одночасного забезпечення провадження та запобігання додаткової психоемоційної травматизації неповнолітньої особи.

Отже, правильна організація опитування неповнолітніх є важливою складовою професійної етики інспектора служби освітньої безпеки та однією з умов ефективного забезпечення правопорядку в освітньому середовищі.

Задля забезпечення безпеки дитини під час її участі в процесуальних діях, Резолюцією ЕКОСОП № 2005/20 від 2005 року було прийнято та ратифіковано Керівні принципи ООН щодо судочинства у питаннях дітей-жертв і дітей-свідків злочинів, що своїми положеннями можуть допомогти у розумінні основ опитування та ненасильницького спілкування з дітьми¹⁷.

– **Принцип «гідності»** означає, що до дітей треба ставитися з обережністю, чутливістю, справедливістю та повагою під час будь-якої процедури або справи, приділяючи особливу увагу їх особистій ситуації, благополуччю та конкретним потребам, а також з повною повагою їх фізичної та психологічної безпеки.

– **Принцип «недискримінації»** означає, що права дітей мають бути забезпечені без жодного прояву дискримінації за ознакою статі, раси, кольору шкіри або етнічного походження, віку, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціального

¹⁶Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

¹⁷Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, Комітет міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 р. Програма Ради Європи «Будуємо Європу для дітей і разом з дітьми». URL: <https://rm.coe.int/16804c2188>.

походження, соціально-економічного стану, статусу одного з їх батьків або обох батьків, належності до національних меншин, майнового стану, народження, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності або іншого статусу.

– **«Принцип найкращих інтересів дитини»** означає, що повинен бути прийнятий комплексний підхід усіма відповідними органами для належного врахування інтересів усіх сторін під загрозою, в тому числі психологічне та фізичне благополуччя, а також правові, соціальні та економічні інтереси дитини.

– **«Принцип участі»** означає, що вік дитини не повинен перешкоджати забезпеченню дитини правом повною мірою брати участь у процесі здійснення правосуддя. Взаємодія з будь-якою дитиною має здійснюватися як з дієздатним свідком, який може бути допитаний і показання якого не повинні вважатися недійсними або недостовірними лише внаслідок віку, якщо вік і ступінь зрілості дитини дозволяють їй давати ясні показання, що заслуговують на довіру.

– Додатково, відповідно до п. 14 цього Положення, усі дії, що розглядаються в цих Керівних принципах, повинні застосовуватися на основі врахування інтересів дитини в сприятливих умовах, що відповідають особливим потребам дитини, з можливим застосуванням методики «Зелена кімната» із визнанням особливостей її віку, інтелектуальної зрілості та відповідно до здібностей розвитку. У таких діях повинна використовуватися мова, яку розуміє і активно сприймає дитина.

Саме «Кризова кімната, дружня до дитини» призначена для роботи з дітьми, які постраждали внаслідок кримінального правопорушення чи стали свідками сексуального насильства або експлуатації, або такими, які підозрюються в скоєнні кримінальних правопорушень, за допомогою спеціальних методик, дружніх до дитини.

Основними завданнями «Кризової кімнати, дружньої до дитини» є:

а) збір доказового матеріалу про злочин чи правопорушення, в яких дитина стала жертвою чи свідком злочину або правопорушення;

б) робота з адаптації дитини після скоєння над нею насильства;

в) поновлення психоемоційного статусу дитини, яка перебуває в стресовому стані внаслідок конфліктної, аварійної чи іншої екстремальної ситуації;

г) блокування гострих стресових реакцій у дитини;

д) попередження психоемоційного навантаження у дитини, пом'якшення впливу психотравмуючих ситуацій та психофізичних навантажень;

е) усунення фізичного дискомфорту та емоційної напруги, нормалізація процесу життєдіяльності;

ж) короткотермінова чи довготермінова психокорекція;

з) психологічна допомога особам, схильним до різних видів залежностей;

и) психологічні консультації з рекорегування взаємовідносин в родині, навчальних закладах, у дитячому колективі;

к) попередження, профілактика, корекція негативних наслідків відхилення в поведінці та психологічної деформації дітей, схильних до скоєння правопорушень і злочинів;

л) допомога дитині зрозуміти й усвідомити причини її поганого пристосування до реальності, і надання допомоги в адаптації та побудові більш реалістичної комунікації.

Категорії дітей, з якими працюють у «Кризовій кімнаті, дружної до дитини». Зважаючи на багатофункціональність та численність основних завдань «кризових кімнат, дружніх до дитини», їх можливості в роботі з надання дітям необхідної допомоги та підтримки щодо поновлення їхніх прав та в кращих інтересах дитини, можна визначити основні категорії дітей, з якими треба працювати в даних кімнатах, а саме:

- 1) діти, що потрапили в кризову ситуацію;
- 2) діти, які стали жертвою насильства: фізичного, сексуального, психологічного, економічного;
- 3) діти, які постраждали від торгівлі людьми;
- 4) діти, які стали жертвою чи свідком злочину;
- 5) діти з відхиленням в поведінці;
- 6) діти, які вчинили злочин чи правопорушення;
- 7) діти з неблагополучних родин;
- 8) бездоглядні діти; діти без постійного місця проживання; діти, які займаються жебрацтвом або бродяжництвом;
- 9) діти, що перебувають на обліках;
- 10) діти, які систематично покидають навчально-виховні заклади; діти, віком до 18 років, які систематично залишають сім'ю, а також діти, покинуті батьками та опікунами;

11) діти, які систематично вживають спиртні напої або практикують немедичне вживання наркотичних засобів;

12) діти, котрі скоїли правопорушення, за яке настає адміністративна відповідальність, до досягнення віку, з якого настає адміністративна відповідальність, у випадках, коли їх особа не встановлена чи якщо вони не мають місця проживання чи перебування.

У «Кризовій кімнаті, дружній до дитини» не можуть перебувати діти: у стані алкогольного, наркотичного та іншого сп'яніння; психічно хворі діти з вираженими симптомами захворювання. Звертаємо увагу також, що інспектор СОБ має дотримуватись етичних норм спілкування поліцейського, що є особливо важливим під час комунікації з такою чутливою категорією населення, як діти.

Пункт 1 розділу II наказу МВС України від 09.11.2016 № 1179 наголошує, що під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен:

- неухильно дотримуватися положень Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;

- професійно виконувати свої службові обов'язки, діяти лише на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що визначені Конституцією, законами України, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, міжнародними договорами України, а також цими Правилами;

- поважати і не порушувати права та свободи людини, до яких, зокрема, відносяться права: на життя; на повагу до гідності; на свободу та особисту недоторканність; недоторканність житла; на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; на свободу світогляду і віросповідання; володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; на мирні зібрання; на свободу пересування, вільний вибір місця проживання; інші права, які передбачені Конституцією та законами України, міжнародними договорами України;

- у кожному окремому випадку вибирати той захід з-поміж заходів, передбачених законодавством України, застосування якого призведе до настання найменш негативних наслідків;

- виявляти повагу до гідності кожної людини, справедливо та неупереджено ставитися до кожного, незважаючи на расову чи національну приналежність, мову, стать, вік, віросповідання, політичні чи інші переконання, майновий стан, соціальне походження чи статус,

освіту, місце проживання, сексуальну орієнтацію або іншу ознаку, не допускати дискримінації в будь-якій формі;

- поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати;

- контролювати свою поведінку, почуття та емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, недоброму настрою або дружнім почуттям впливати на ухвалення рішень та службову поведінку;

- мати охайний зовнішній вигляд, бути у встановленій формі одягу;

- дотримуватися норм ділового мовлення, не допускати використання ненормативної лексики;

- зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;

- інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді¹⁸.

Для забезпечення внутрішнього та зовнішнього контролю дотримання якості комунікації та законності дій поліцейського під час виконання ними службових обов'язків, процесуальних дій та взаємодії з населенням, інспектор СОБ згідно з пунктом 1 статті 40 Закону України «Про Національну поліцію» перед заступанням на службу отримує портативний нагрудний відеореєстратор (бодікамеру). Одночасно наказ МВС України від **18.12.2018 № 1026** закріплює, що під час здійснення повноважень поліцейськими:

- Портативний відеореєстратор закріплюється на його форменому одязі на грудях (ближче до плечового суглоба) так, щоб не створювати перешкод діям поліцейського. У випадках, пов'язаних з необхідністю якісної фіксації подій, поліцейські можуть тримати портативний відеореєстратор у руках. Дозволяється закріплення портативного відеореєстратора на екіпуванні (шоломі) або зброї, якщо їх конструкцією передбачені відповідні кріплення.

- Включення портативного відеореєстратора відбувається з моменту початку виконання службових обов'язків та/або спеціальної поліцейської операції, а відеозйомка ведеться безперервно до її завершення, крім випадків, пов'язаних з виникненням у поліцейського особистого приватного становища (відвідування вбиральні, перерви для

¹⁸Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>

приймання їжі тощо). У процесі включення портативного відеореєстратора поліцейський переконується в точності встановлених на пристрої дати та часу.

– Під час здійснення повноважень поліцейський забезпечує збереження та належні умови експлуатації виданого йому портативного відеореєстратора та не допускає його розряджання.

Після прибуття до місця постійної дислокації портативний відеореєстратор або карта пам'яті передається відповідальній особі, а строк зберігання відеозаписів на відповідному сервері Національної поліції становить 30 днів. Окремо рішенням керівника органу, підрозділу поліції може бути збільшено у разі використання їх у процесі здійснення оперативно-розшукової діяльності, у межах розслідування кримінального провадження та/або в провадженнях у справах про адміністративні правопорушення, у разі фіксації надзвичайних подій за участю особового складу поліції, інших подій, якщо вони можуть бути використані в процесі службової діяльності органів, підрозділів поліції, під час проведення службових розслідувань¹⁹.

Володіння навичками ненасильницького та комфортного спілкування та наявність зовнішнього та внутрішнього контролю за дотриманням норм етичного спілкування і, водночас, моральні орієнтири інспектора Служби освітньої безпеки, спрямовані на забезпечення комплексного добробуту дитини, є найголовнішим інструментом для інспектора СОБ у взаємодії з дітьми. Такий підхід сприяє:

- Формуванню довіри між дітьми та представником безпеки.
- Підвищенню ефективності профілактичної роботи щодо булінгу, насильства, правопорушень.
- Поліпшенню емоційного клімату в школі.
- Розвитку у дітей навичок мирного вирішення конфліктів, відповідального ставлення до власної безпеки та безпеки інших.
- Зменшенню опору та страху з боку учнів під час бесід, занять чи воркшопів.

Інспектор, який спілкується з дітьми з повагою і увагою до їхніх потреб, стає не каральною фігурою, а **партнером і наставником**, що позитивно впливає на загальний психологічний клімат в освітньому середовищі.

¹⁹Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису : наказ МВС України від 18.12.2018 № 1026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-19#Text>.

*Складання
матеріалів про
адміністративні
правопорушення*

Розділ 4

ПРОТОКОЛ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Серія АА

«30» жовтня 2025 року

м. Дніпро № 000879

(місце складання протоколу)

Я, інспектор сектору «СОБ» Дніпровського РУП ГУНП в Дніпропетровській області Національної поліції України, лейтенант поліції Соколенко Ігор Петрович

(посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол)

склав цей протокол про те, що громадянин(ка) МОЛЧАНОВА ОЛЕНА АНАТОЛІЙВНА

(прізвище, ім'я, по батькові)

дата та місце народження 05.10.1985, м. Марганець, громадянство України, місце проживання м. Дніпро, вул. Сірко, б. 167

, місце реєстрації м. Дніпро, вул. Сірко, б. 167

номер телефону 097-806-56-43, місце роботи (навчання), посада продавець, магазин «Кошик»

особу встановлено за паспортом громадянина України серії АС № 456321, виданий Жовтневим РВ ДМУ ГУ МВС України в Дніпропетровській області, 05.07.2001 р.

(назва документа, серія, №, ким і коли виданий)

чи притягався(лася) до адміністративної відповідальності інформація про притягнення до адміністративної відповідальності протягом року відсутня

склад адміністративного правопорушення 30.10.2025 р. громадянка Молчанова О. А. ухилялася від виконання передбачених статтею 150 Сімейного кодексу України обов'язків щодо виховання своєї малолітньої дитини Молчанової Мілани Артемівни 10.10.2016 р.н., внаслідок чого остання система - тично, без поважної причини відсутня на навчальних заняттях в період часу з 16.10.2025 по сьогоднішній день, через що неналежним чином здобуває загальну середню освіту

чим вчинив(ла) правопорушення, передбачене частиною 1 статті 184 КУпАП.

Свідки: 1. Коваленко Микола Іванович, 25.05.1995 р.н., м. Дніпро, вул. Науки, б. 34, кв. 23

Коваленко

(підпис)

2. Стельмах Григорій Петрович, 19.11.2000 р.н., м. Дніпро, вул. Зелена, б. 19

Стельмах

(підпис)

(прізвища, імена, по батькові, місця проживання)

Потерпілий(і): відсутній

(прізвища, імена, по батькові, місця проживання)

Правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду не заподіяно

Гр-ну(ці) Молчановій О. А. роз'яснено його(її) права та обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, і

повідомлено, що розгляд адміністративної справи відбудеться 15.11 2025 року о 10 год. 00 хв. у приміщенні Соборного районного суду м. Дніпра

(місце розгляду справи)

Підпис особи, яка ознайомлена з місцем та часом розгляду справи Молчанова

У присутності понять: 1. Не залучались

2. Не залучались

(прізвища, імена, по батькові, місця проживання)

проведено особистий огляд та огляд речей, передбачені статтею 264 КУпАП, що були у гр-на(ки) Молчановій О. А., та згідно зі статтею 265 КУпАП виявлені речі

вилучено для тимчасового зберігання огляд не проводився, речі не вилучались

Підписи понять: 1. 2. Підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності Молчанова

Пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, по суті порушення пояснення Молчанової О. А. додається на окремому аркуші

Від пояснення та підпису відмовився(лася) у присутності понять: 1. 2.

Заяви та клопотання: не заявлялися

Рішення керівництва органу поліції за заявою, клопотанням не приймалися

До протоколу додається матеріали адміністративної справи згідно опису

Підпис посадової особи органу поліції, яка склала протокол Соколенко

Другий примірник протоколу про адміністративне правопорушення отримав 30.10.2025 Молчанова О. А. Молчанова

Постанова серії № (дата) (підпис) (ПІБ.)

ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ БАТЬКІВ АБО ОСІБ, ЩО ЇХ ЗАМІНЮЮТЬ, ЗА Ч. 1 СТАТТІ 184 КУпАП

Згідно з наказом МВС України від 01.10.2024 № 663 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти» до повноважень поліцейських під час забезпечення безпечного освітнього середовища в ЗЗСО належить ужиття заходів згідно із законодавством стосовно **притягнення до відповідальності батьків або осіб, що їх замінюють, які не виконують передбачених законодавством обов'язків** щодо забезпечення необхідних умов життя, **навчання** та виховання малолітніх та/або неповнолітніх дітей.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

Обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини визначені статтею 150 Сімейного кодексу України та полягають у такому:

1. Батьки зобов'язані виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини.
2. Батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток.
3. Батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя.
4. Батьки зобов'язані поважати дитину.
5. Передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування щодо неї.
6. Забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини.
7. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини.

Важливо зауважити, *що згідно із статтею 53 Конституції України* кожен має право на освіту та *повна загальна середня освіта є обов'язковою*. Про освіту. Згідно із статтею 55 Закону України «Про освіту» обов'язки батьків здобувачів освіти передбачають сприяння виконанню дитиною освітньої програми та досягненню дитиною передбачених нею результатів навчання.

Варто зауважити, що згідно з чинним законодавством, якщо батьки або особи, які їх замінюють, ухиляються від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей – такі особи ***підлягають адміністративній відповідальності*** за ч. 1 ст. 184 КУпАП (Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей).

Водночас органами, які притягають осіб за ч. 1 ст. 184, є суди (згідно із ст. 221 КУпАП), уповноважені підрозділи Національної поліції у цьому випадку складають адміністративний протокол, що зазначено у ст. 255 КУпАП.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

Обов'язок щодо збирання доказів покладається на осіб, уповноважених на складання протоколів про адміністративні правопорушення, що визначені статтею 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення

Отже, поліцейські під час забезпечення безпечного освітнього середовища в ЗЗСО можуть складати адміністративний протокол стосовно батьків або учнів, які не відвідують без поважних причин школу.

Хто і як повідомляє поліцейського про невідвідування закладу освіти дитиною? Яким правовим документом визначена кількість днів пропусків, що передбачає адміністративну відповідальність?

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 684 «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів» діти, **не охоплені навчанням** – діти шкільного віку (7–18 років), які повинні здобувати загальну середню освіту, але не здобувають її в будь-якій з форм, що визначена законодавством, у тому числі учні, які не відвідують навчальні

заняття у закладі освіти протягом десяти робочих днів поспіль з невідомих або без поважних причин.

Згідно з п. 14 вищезазначеного Порядку інформація про відмітку в профілі дитини системи АІКОМ (Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту) «не охоплена (не охоплений) навчанням» після опрацювання відповідальними працівниками органів управління у сфері освіти надсилається до відповідного територіального органу служби у справах дітей з використанням засобів автоматизованого комплексу менеджменту. Відповідальні працівники служби у справах дітей забезпечують у межах своєї компетенції ведення обліку, а саме інформують органи управління у сфері освіти щодо необхідності забезпечення здобуття освіти дітьми, не охопленими навчанням.

Отже, якщо дитина понад 10 днів не навчається в школі і на те немає поважних причин, а також документа, що цю причину засвідчує, школа інформує службу у справах дітей. А служба, якщо є потреба, повідомляє уповноважені підрозділи Національної поліції. Після складення протоколу на одного з батьків судом накладається штраф від 850 грн, а в разі повторного вчинення правопорушення – від 1700 грн

Які докази ще необхідно зібрати поліцейському, крім заповнення протоколу?

Згідно із статтею 251 КУпАП доказами у справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, у тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, у

тому числі тими, що використовуються особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, або свідками, а також працюючими в автоматичному режимі або в режимі фотозйомки (відеозапису), які використовуються під час нагляду за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху та паркування транспортних засобів, актом огляду та тимчасового затримання транспортного засобу, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.

Отже, у статті немає вичерпного переліку доказів, але з огляду на практику суду до матеріалів адміністративної справи як докази повинні додаватись такі документи:

- заява особи, яка повідомила про вчинене правопорушення;
- пояснення особи, що притягається до адміністративної відповідальності;
- пояснення потерпілої(лих) особи;
- пояснення свідків;
- протокол (відповідно до статей 254, 256 КУпАП протокол про адміністративне правопорушення є важливим процесуальним документом, який фіксує факт адміністративного правопорушення і який є підставою для подальшого провадження у справі);
- клопотання директора школи про розгляд питання невиконання батьківських обов'язків;
- доповідна записка класного керівника про відсутність дитини у школі;
- письмове поясненнями директора школи;
- відповідь з РАЦСу про те, що правопорушник є одним з батьків дитини;
- довідка про склад сім'ї та інші.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

Особа, яка притягується до адміністративної відповідальності, згідно зі статтею 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

ПРОТОКОЛ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Серія АА

«30» жовтня 2025 року

м. Дніпро № 000879
(місце складання протоколу)

Я, інспектор сектору «СОБ» Дніпровського РУП ГУНП в Дніпропетровській області Національної поліції України, лейтенант поліції Соколенко Ігор Петрович
(посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол)

склав цей протокол про те, що громадянин(ка) МОЛЧАНОВА ОЛЕНА АНАТОЛІІВНА
(прізвище, ім'я, по батькові)

дата та місце народження 05.01.2009, м. Марганець, громадянство України, місце проживання м. Дніпро, вул. Сірко, б. 167
, місце реєстрації м. Дніпро, вул. Сірко, б. 167

номер телефону 097-806-56-43, місце роботи (навчання), посада учениця ЗОШ № 54 м. Дніпра
особу встановлено за паспортом громадянина України 003761978, орган, що видав 1111 від 05.02.2025 р.
(назва документа, серія, №, ким і коли виданий)

чи притягався(лася) до адміністративної відповідальності інформація про притягнення до адміністративної відповідальності протягом року відсутня
склад адміністративного правопорушення 30.10.2025 р. у період з 01.09.2025 по 29.10.2025 у навчальному закладі ЗОШ № 54 м. Дніпра громадянка Молчанова Олена Артемівна 05.01.2025 р.н систематично вчиняла булінг (цькування) щодо своєї однокласниці Пономаренко Мілани Артемівни 10.10.2009 р.н. що полягало у психологічному насильстві, приниженні честі та гідності потерпілої, створенні ворожої та образливої обстановки в освітньому середовищі, внаслідок чого могла бути заподіяна моральна шкода потерпілій.

чим вчинив(ла) правопорушення, передбачене частиною 1 статті 173-4 КУпАП.

Свідки: 1. Коваленко Микола Іванович, 25.05.2009 р.н., м. Дніпро, вул. Науки, б. 34, кв.23 Коваленко
(підпис)

2. Стельмах Григорій Петрович, 19.11.2009 р.н., м. Дніпро, вул. Зелена, б. 19 Стельмах
(прізвища, імена, по батькові, місця проживання) (підпис)

Потерпілий(і): Пономаренко Мілана Артемівни м. Дніпро, вул. Козацька, б. 41
(прізвища, імена, по батькові, місця проживання)

Правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду не заподіяно.

Гр-ну(ці) Молчановій О. А. роз'яснено його (її) права та обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, і повідомлено, що розгляд адміністративної справи відбудеться 15.11 2025 року о 10 год. 00 хв. у приміщенні Соборного районного суду м. Дніпра
(місце розгляду справи)

Підпис особи, яка ознайомлена з місцем та часом розгляду справи Молчанова

У присутності понять: 1. Не залучались
2. Не залучались

(прізвища, імена, по батькові, місця проживання)

проведено особистий огляд та огляд речей, передбачені статтею 264 КУпАП, що були у гр-на(ки) Молчановій О. А., та згідно зі статтею 265 КУпАП виявлені речі вилучено для тимчасового зберігання огляд не проводився, речі не вилучались

Підписи понять: 1. _____ 2. _____ Підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності Молчанова

Пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, по суті порушення пояснення Молчанової О. А. додається на окрему аркуші

Від пояснення та підпису відмовився (лася) у присутності понять: 1. _____ 2. _____

Заяви та клопотання: не заявлялися

Рішення керівництва органу поліції за заявою, клопотанням не приймалися

До протоколу додається матеріали адміністративної справи згідно опису

Підпис посадової особи органу поліції, яка склала протокол Соколенко

Другий примірник протоколу про адміністративне правопорушення отримав 30.10.2025 Молчанова О. А. Молчанова
(дата) (підпис) (П.І.Б.)

Постанова серії № _____

Зразок протоколу про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 173-4 КУпАП

До протоколу додається (у справу про адміністративне правопорушення):

- висновок постійно діючої комісії з розгляду питань булінгу;
- пояснення учасників освітнього процесу (булера, потерпілого, свідків, однокласників, вчителів, батьків сторін булінгу);
- наявності фото- відеодокази;
- соціометричне дослідження колективу;
- характеристики;
- висновок психолога про психологічний стан потерпілої особи;
- заяву про вчинення булінгу (до органу поліції чи закладу освіти);
- копії документів усіх опитаних осіб;
- та довідки з місця навчання учасників освітнього процесу, які є прямими свідками вчиненого;
- інші об'єктивні матеріали, що можуть свідчити про вчинення булінгу.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ

Важливо під час формування матеріалів адміністративного провадження за ст. 173-4 «Булінг» мати докази саме **систематичності** протиправної поведінки, адже одиничний інцидент не кваліфікується як булінг. Необхідно збирати і фіксувати хронологію подій (датовані скріншоти переписок, фото/відео з часовими мітками, записи камер спостереження), свідчення очевидців, медичні або психологічні висновки та інші документи, що підтверджують повторюваність.

ФОРМУЛИ ФАБУЛ ЗАЛЕЖНО ВІД ВІКУ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ПРАВОПОРУШЕННЯ

**Якщо особі 16 років і вона вчинила психологічне насильство:
ч. 1 ст. 173-4 КУпАП**

Дата, час, місце у період з _____ у навчальному закладі (назва установи) систематично вчиняв булінг (цькування) щодо (ПІБ потерпілого), що полягало у психологічному насильстві, приниженні честі та гідності потерпілого, створенні ворожої, образливої або загрозливої атмосфери в освітньому середовищі, внаслідок чого була заподіяна моральна шкода потерпілому.

**Якщо особі 16 років і вона вчинила фізичне насильство:
ч. 1 ст. 173-4 КУпАП**

Дата, час, місце у період з _____ у навчальному закладі (назва установи) систематично вчиняв булінг (цькування) щодо (ПІБ потерпілого), що полягало у фізичному насильстві, а саме: ударах, штовханнях, умисному завданні фізичного болю та інших агресивних діях, які створювали загрозливу атмосферу в освітньому середовищі, внаслідок чого потерпілому було заподіяно фізичний біль, емоційний стрес та моральну шкоду.

**Якщо особі 16 років і вона вчинила економічне насильство:
ч. 1 ст. 173-4 КУпАП**

Дата, час, місце у період з _____ у навчальному закладі (назва установи) систематично вчиняв булінг (цькування) щодо (ПІБ потерпілого), що полягало у вимаганні грошей, привласненні або навмисному пошкодженні особистих речей потерпілого, обмеженні його доступу до ресурсів та створенні ворожої атмосфери в освітньому середовищі, внаслідок чого було завдано матеріальної та моральної шкоди потерпілому.

Якщо особі 16 років і вона вчинила насильство сексуального характеру: ч. 1 ст. 173-4 КУпАП

Дата, час, місце у період з _____ у навчальному закладі (назва установи) систематично вчиняв булінг (цькування) щодо (ПІБ потерпілого), що полягало у непристойних жестах, образливих сексуальних коментарях, поширенні інтимних чуток або небажаних фізичних контактах сексуального характеру, що створювало принизливу, образливу та загрозливу атмосферу в освітньому середовищі, внаслідок чого потерпілому було завдано моральної шкоди.

Якщо особі, що вчинила булінг або групі осіб до 14 років, протокол складається за ч. 1 та 2 ст. 173-4 КУпАП на законного представника та фабула буде побудована таким чином:

Дата, час, місце у період з _____ у навчальному закладі (назва установи) **син/донька/опікун** (ПІБ, дата народження) систематично вчиняв булінг (цькування) щодо (ПІБ потерпілого), що полягало у вимаганні грошей, привласненні або навмисному пошкодженні особистих речей потерпілого, обмеженні його доступу до ресурсів та створенні ворожої атмосфери в освітньому середовищі, внаслідок чого було завдано матеріальної та моральної шкоди потерпілому.

Зверніть увагу, якщо особі, що вчинила булінг або групі осіб 14–15 років включно, протокол складається за ч. 3 та 4 ст. 173-4 КУпАП на законного представника дитини та фабула буде побудована таким чином:

Дата, час, місце _____ у період з _____ у навчальному закладі (назва установи) **син/донька/опікун** (ПІБ, дата народження) систематично вчиняв булінг (цькування) щодо (ПІБ потерпілого), що полягало у вимаганні грошей, привласненні або навмисному пошкодженні особистих речей потерпілого, обмеженні його доступу до ресурсів та створенні ворожої атмосфери в освітньому середовищі, внаслідок чого було завдано матеріальної та моральної шкоди потерпілому.

Якщо педагог вчиняє булінг, складається протокол за ч. 1 та 2 ст. 173-2 КУпАП

Дата, час, місце у період з _____, перебуваючи на посаді педагога у навчальному закладі (назва установи), систематично вчиняв булінг (цькування) щодо (ПІБ потерпілого), що полягало у психологічному насильстві, приниженні честі та гідності учня, висловленні образливих коментарів, публічному приниженні та створенні ворожої, образливої або загрозливої атмосфери в освітньому середовищі, внаслідок чого потерпілому було заподіяно моральну шкоду.

Якщо директор укриває факт булінгу, комісія скликається з числа представництва департаменту/відділу освіти та у разі підтвердження протокол складається за ч. 5 ст. 173-4 КУпАП

Дата, час, місце у період з _____, перебуваючи на посаді директора навчального закладу (назва установи), достовірно знаючи про факти булінгу (цькування) щодо (ПІБ потерпілого) та отримавши відповідні звернення, умисно не вжив жодних заходів реагування, не повідомив відповідні органи та не забезпечив розгляд випадку відповідно до встановленого порядку, чим порушив вимоги законодавства щодо протидії булінгу в освітньому середовищі.

Дата, час, місце у період з _____, перебуваючи на посаді директора навчального закладу (назва установи), достовірно знаючи про факти булінгу (цькування) щодо (ПІБ потерпілого) та отримавши відповідні звернення, умисно не вжив жодних заходів реагування, не повідомив відповідні органи та не забезпечив розгляд випадку відповідно до встановленого порядку, чим порушив вимоги законодавства щодо протидії булінгу в освітньому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берендєєва А. І. Профілактична діяльність Національної поліції України в закладах освіти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 679–682. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/168>.
2. В українських школах вже цього року працюватимуть інспектори Служби освітньої безпеки. *Урядовий портал*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/v-ukrainskykh-shkolakh-vzhe-tsoho-roku-pratsiuvatymut-inspektory-sluzhby-osvitnoi-bezpeky>.
3. Данількевич М. І. Адміністративне право України : навч. посіб. Дніпропетровськ, 2001. 134 с.
4. Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти : наказ МОН України від 28.12.2019 № 1646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-20#Text>.
5. Дрок І. С. Особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173-4 КУПАП. *Організаційно-правове забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції* : матеріали регіон. кругл. столу (м. Дніпро, 19 червня 2020 року). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 45–49.
6. Дрок І. С. Проведення у справах про булінг. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 149–152. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.25>.
7. Запобігання та протидія булінгу у закладах освіти в умовах воєнного стану : метод. рек. / кол. авт. Дніпро : ДДУВС, 2025. 68 с.
8. Зеленський Є. С. Роль Національної поліції у забезпеченні прав дитини під час дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 452–456. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.76>.
9. Зеленський Є. С., Карпенко О. М. Адміністративно-правовий статус підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. *Публічне право*. 2021. № 1 (41). С. 63–70.
10. Іщенко І. В. Проблеми та досягнення в організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 3 (64). С. 94–99.
11. Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, Комітет міністрів Ради Європи

17 листопада 2010 р. *Програма Ради Європи «Будуємо Європу для дітей і разом з дітьми»*. URL: <https://rm.coe.int/16804c2188>.

12. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

13. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

14. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

15. МВС: Понад 1,7 тис офіцерів Служби освітньої безпеки вже працюють у школах. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/1108421.html>.

16. Моргунов О. А., Юнін О. С. Запровадження та реалізація проекту «Офіцер служби освітньої безпеки» як форми захисту освітнього середовища та дітей у період правового режиму воєнного стану. *Захист прав дитини в умовах воєнного стану : монографія*. Львів; Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 68–82. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-420-0-6.10>.

17. Пісоцька К. О. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх під час воєнного стану в Україні: стратегії та виклики : *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17.03.2023). Дніпро: ДДУВС, 2023. С. 245–249.

18. Про благоустрій населених пунктів, Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 27 листопада 2017 року № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1529-17#Text>.

19. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.01.2018 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

20. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : наказ МВС України від 27.04.2020 р. № 357.

21. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти : наказ МВС України від 01.10.2024 № 663. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-24#Text>

22.Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18)

23.Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 6 листопада 2015 р. № 1376. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>.

24.Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису : наказ МВС України від 18.12.2018 № 1026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0028-19#Text>.

25.Про затвердження Методики оцінки ризиків безпеки в системі освіти, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації проти України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.2024 № 866. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2024-%D0%BF#n15>.

26.Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України» : наказ МВС України від 03.08.2017 № 676. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17>.

27.Про затвердження Положення про програмно-апаратний комплекс «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту», Постанова Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2021р. № 1255. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-2021-%D0%BF#Text>.

28.Про затвердження Положення про Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 12.04.2024 № 398.

29.Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 08.02.2019 № 100 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>.

30.Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку, вихованців та учнів : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 684. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2017-%D0%BF#Text>.

31.Про затвердження Порядку раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти : наказ МВС України, МОН України від 18.08.2023 № 685/1013. URL : <https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.

32. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України : наказ МВС від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>.

33. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>

34. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>

35. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

36. Про реалізацію експериментального проекту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1245. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2024-%D0%BF#Text>.

37. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 301-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301>.

38. Ситник Н. В., Бугайчук К. Л., Федосова О. В., Чишко К. О. Діяльність інспекторів служби освітньої безпеки щодо попередження та реагування на випадки булінгу в закладах загальної середньої освіти : науково-метод. рек-ї. Харків : ХНУВС, 2024. 73 с.

39. Сімейний кодекс України від 10.01.2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

40. Телевна В. В. Адміністративно-правовий статус служби освітньої безпеки Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2025. С. 331–336. URL : <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-1-42>.

ДОДАТКИ

**Інструкція
з організації роботи
підрозділів
Національної поліції
України із
забезпечення
безпечного освітнього
середовища в
закладах загальної
середньої освіти**

**•Затверджена наказом
МВС України від
01.10.2024 №663.**

Інспектор СОБ

- не просто поліцейський, а наставник, який допомагає школі створити безпечне середовище для дітей

Інспектор СОБ

- партнер школи у створенні безпечного середовища

Інспектор СОБ

- не підпорядковується директору школи, оскільки є працівником поліції та виконує свої службові обов'язки відповідно до законодавства

ОФІЦЕРИ СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ:

Стежать за порядком

- контролюють територію школи й прилеглу зону, реагують на небезпечні ситуації, допомагають під час евакуацій

Допомагають учням

- підтримують дітей у складних ситуаціях: якщо вони стали свідками правопорушення, зіткнулися з булінгом або відчують загрозу

Протидіють булінгу

- проводять превентивну роботу, беруть участь у розгляді таких випадків, пояснюють учням їхні права та можливості захисту

Запобігають небезпекам

- проводять профілактичні заходи, щоб запобігати вживанню наркотиків, алкоголю, тютюну серед учнів, стежать, щоб магазини поблизу школи не продавали підліткам алкоголь і тютюнові вироби

Навчають безпечної поведінки

- організовують тренінги з кібербезпеки, дій під час надзвичайних ситуацій, правил поведінки у школі та за її межами

Реагують на надзвичайні події

- забезпечують порядок під час кризових ситуацій у співпраці з адміністрацією школи та іншими службами

Сприяють патріотичному
вихованню

- підтримують ініціативи, що формують громадянську відповідальність і повагу до правопорядку

**ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
В ЗЗСО ПОЛЩЕЙСЬКІ В МЕЖАХ КОМПЕТЕНЦІЙ:**

Здійснюють превентивну та профілактичну діяльність

Вживають заходів щодо запобігання та протидії булінгу

Вживають заходів із запобігання вживанню дітьми наркотичних засобів та психотропних речовин, алкогольних напоїв, а також тютюнових виробів

Вживають заходів із запобігання вчиненню дітьми самогубств та їх спроб, навмисних самоушкоджень

Інформують учасників освітнього процесу про безпеку в кіберпросторі

Здійснюють реагування на надзвичайні події в ЗЗСО

Беруть участь в реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ) УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Надання пропозиції до щорічного плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у ЗЗСО, та участі в його виконанні в межах компетенції

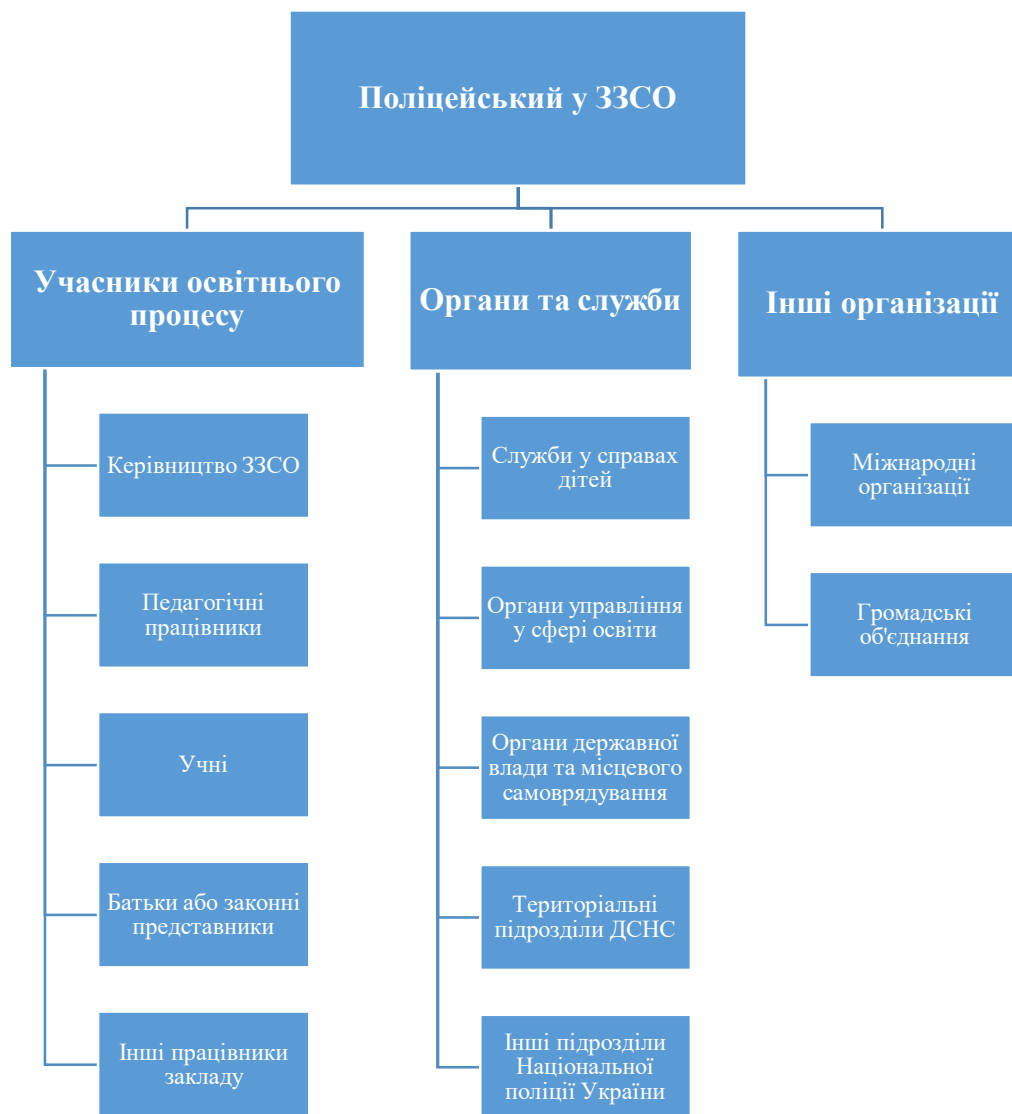
Участь в засіданнях комісій з розгляду випадків булінгу (цькування) та вжиття спільних заходів згідно із законодавством (у разі залучення)

Інформування учасників освітнього процесу стосовно правових наслідків учинення булінгу (цькування), надання роз'яснень щодо дій у разі виявлення ознак його учинення, інформування потерпілих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися

Виявлення фактів учинення булінгу (цькування) та забезпечення своєчасного реагування на них у встановленому законодавством порядку

Взаємодія з іншими суб'єктами реагування в разі випадку булінгу (цькування) відповідно до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 28 грудня 2019 року № 1646, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 року за № 111/34394

СХЕМА ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В ЗЗСО

НАПРЯМИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗЗСО:

Формування в межах компетенції
безпечного освітнього середовища

Планування заходів щодо
покращення стану безпеки учасників
освітнього процесу в ЗЗСО, ужиття
заходів для запобігання і припинення
стосовно учасників освітнього
процесу будь-яких протиправних
діянь

Профілактика правопорушень
у дитячому середовищі, запобігання
та протидія домашньому насильству,
булінгу (цькуванню) та дитячій
бездоглядності

Забезпечення прав та найкращих
інтересів дітей

Упровадження новітніх міжнародних
методик та практик організації
безпечного освітнього середовища,
профілактики правопорушень серед
дітей

Підвищення професійного рівня,
набуття знань, вмінь і навичок
шляхом проходження
післядипломної освіти

ОСНОВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗЗСО

Інформування учасників освітнього процесу з питань:	•забезпечення безпеки в освітньому середовищі; •запобігання участі дітей у протиправній діяльності; •підвищення обізнаності дітей про ризики і небезпеку в умовах воєнного стану
Проведення моніторингу	•стану забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, збір інформації про стан безпеки в ЗЗСО
Підготовка пропозицій	•щодо поліпшення стану безпеки учасників освітнього процесу, необхідності усунення причин та умов, що сприяють учиненню правопорушень дітьми
За пропозицією керівника ЗЗСО	•участь у складанні та оновленні паспорта безпеки ЗЗСО відповідно до форми, передбаченої додатком до Порядку раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти
Ужиття заходів	•згідно із законодавством стосовно притягнення до відповідальності батьків або осіб, що їх замінюють, які не виконують передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх та/або неповнолітніх дітей. Взаємодія з цього питання з поліцейськими підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України
Виявлення фактів жорстокого поводження з дітьми	•та своєчасне реагування на них у порядку, визначеному законодавством
Координування діяльності щодо забезпечення пропускового режиму	•з використанням (за наявності) технічних засобів (арочних або ручних металодетекторів)
Здійснення періодичного огляду приміщень та території ЗЗСО	•на предмет виявлення сторонніх осіб, вибухонебезпечних предметів, заборонених до обігу предметів і речовин
Виявлення та припинення адміністративних правопорушень	•оформлення в межах компетенції матеріалів у справах про адміністративні правопорушення відповідно до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції
Прийняття від учасників освітнього процесу заяв і повідомлень	•про кримінальні правопорушення та інші події, забезпечення реагування на них у встановленому законодавством порядку
Інформування уповноважених підрозділів Національної поліції України	•в разі отримання відомостей про повнолітніх осіб, які втягують дітей у протиправну діяльність

ОСНОВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ СЛУЖБ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ:

- 1) інформування учасників освітнього процесу;
- 2) проведення моніторингу стану забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, збір інформації про стан безпеки в закладах освіти;
- 3) підготовка пропозицій щодо поліпшення стану безпеки учасників освітнього процесу, необхідності усунення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень дітьми;
- 4) участь у розробленні та оновленні паспорта безпеки закладу освіти;
- 5) вжиття заходів відповідно до закону стосовно притягнення до відповідальності батьків або осіб, що їх замінюють, які не виконують передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх та/або неповнолітніх дітей. Взаємодія з цього питання здійснюється з поліцейськими підрозділів ювенальної превенції;
- 6) виявлення фактів вчинення булінгу, жорстокого поводження з дітьми та своєчасне реагування на них згідно із законодавством;
- 7) дотримання громадського порядку під час здійснення пропускового режиму з використанням (за наявності) стаціонарних та/або ручних металодетекторів, інших технічних засобів;
- 8) проведення поверхневої перевірки, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.
- 9) здійснення періодичного огляду приміщень та території закладів освіти з метою виявлення сторонніх осіб, вибухонебезпечних предметів, заборонених до обігу предметів і речовин;
- 10) виявлення та припинення адміністративних правопорушень, оформлення в межах компетенції матеріалів у справах про адміністративні правопорушення
- 11) прийняття від учасників освітнього процесу скарг, заяв і повідомлень про можливі порушення їх прав, реагування на них у встановленому законодавством порядку.

Інформування учасників освітнього процесу з питань

забезпечення
безпеки в
освітньому
середовищі

запобігання
участі дітей у
протиправній
діяльності

підвищення
рівня обізнаності
дітей про ризики
і небезпеку в
умовах воєнного
стану

Проведення поверхневої перевірки

Проведення поверхневої перевірки можливе, якщо є достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб

У разі виявлення під час поверхневої перевірки речей, обіг яких заборонено чи обмежено, поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до законодавства

У разі виявлення під час поверхневої перевірки інших небезпечних предметів і речовин, з якими заборонено перебування осіб на території закладу освіти, поліцейський забезпечує їх схоронність у спеціально облаштованому місці зберігання або передає такі предмети чи речовини батькам здобувачів освіти або особам, які їх замінюють

НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ В ЗЗСО, НА ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКІ:

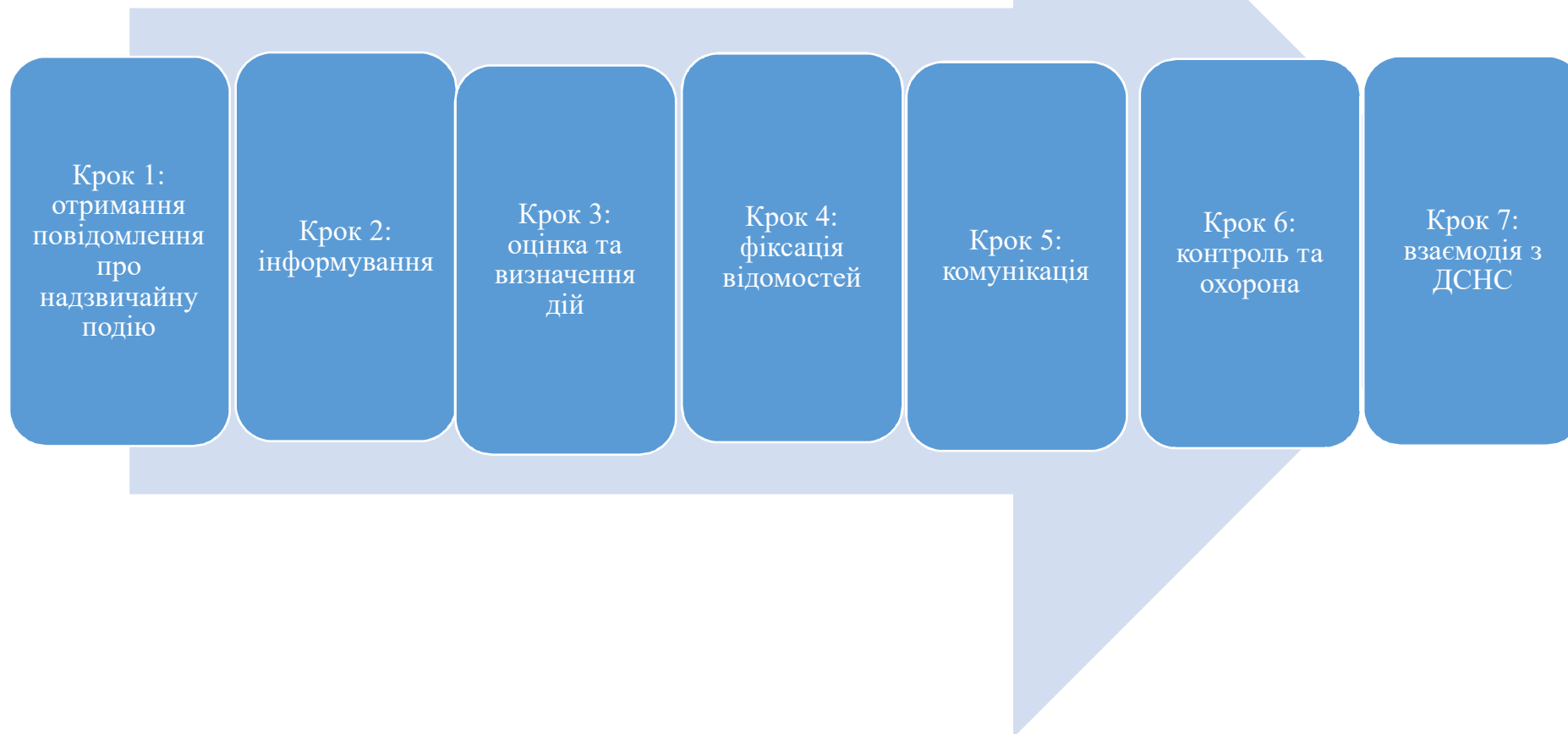
Учинення кримінальних правопорушень, зокрема напад на ЗЗСО

Неконтрольоване проникнення сторонніх осіб на територію ЗЗСО та несанкціоноване перебування сторонніх осіб у приміщенні ЗЗСО

Виявлення вибухонебезпечних пристроїв, а також предметів або речовин, використання яких може зашкодити життю та здоров'ю людей

Надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру (пожежі, землетруси, техногенні аварії), а також воєнного характеру

СХЕМА ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ

**У РАЗІ ОТРИМАННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО НАДЗВИЧАЙНУ ПОДІЮ
(ПРИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОМУ ВИЯВЛЕННІ) ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ:**

Інформує чергову частину територіального (відокремленого) підрозділу поліції або відповідні служби (ДСНС, екстреної медичної допомоги, аварійну газову службу)

Оцінює масштаб надзвичайної події, потенційні загрози та визначає пріоритетні дії (евакуація, блокування доступу, надання домедичної допомоги)

Якщо дозволяють обставини, фіксує відомості про надзвичайну подію (місце, час, характер надзвичайної події, наявність постраждалих)

Організовує комунікацію з керівництвом ЗЗСО з питань управління ситуацією та планування подальших узгоджених дій

За потреби евакуації у ЗЗСО

- забезпечує контроль за виконанням евакуаційних заходів та дотриманням правопорядку

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ У РАЗІ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ У ЗЗСО:

У РАЗІ НАПАДУ НА ЗЗСО ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ НЕГАЙНО ДІЄ В МЕЖАХ КОМПЕТЕНЦІЇ В УСТАНОВЛЕНОМУ ЗАКОНОДАВСТВОМ ПОРЯДКУ

Дії команди реагування закладу освіти:

- 1) негайно викликають поліцію та (за необхідності) інші екстрені служби, вмикає систему оповіщення за першим сигналом та повідомляє керівнику закладу освіти про напад або ризик нападу на заклад освіти;
- 2) з'ясовує обставини нападу або виникнення ризику нападу (сутність загрози, кількість постраждалих від нападу, їх фізичний стан та місце перебування);
- 3) у разі неможливості евакуації, зокрема якщо проведення евакуації може бути небезпечним, вживає заходів щодо залишення учасників освітнього процесу в місці їх перебування в закладі освіти та блокування будь-яким способом дверей та вікон;
- 4) у разі проведення евакуації вмикає систему оповіщення за другим сигналом;
- 5) вживає заходів щодо проведення безпечної евакуації учасників освітнього процесу в безпечне місце;
- 6) організовує безпечне пересування учасників освітнього процесу до укриття або іншого безпечного місця;
- 7) перевіряє приміщення, будівлю закладу освіти на відсутність у них учасників освітнього процесу;
- 8) виконує вимоги поліцейських та/або працівників ДСНС, які прибули в заклад освіти для реагування на напад або ризик нападу, та сприяє в межах компетенції їх діяльності та за можливості інформує про перебіг евакуації, місця перебування учасників освітнього процесу;
- 9) у разі наявності постраждалих від нападу організовує надання їм домедичної допомоги, у тому числі із залученням екстрених служб;
- 10) за можливості оповіщає батьків, інших законних представників про переміщення здобувачів освіти в укриття;
- 11) погоджує повернення учасників освітнього процесу до навчання після завершення заходів, вжитих у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти, а також перевіряє кількість здобувачів освіти.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ
ЩОДО РАНЬОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЕВАКУАЦІЇ**

Начальники територіальних (відокремлених)
підрозділів головних управлінь Національної поліції
в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях
та м. Києві визначають за уповноваженим поліцейським

заклад освіти

необхідну
кількість нарядів
поліції в зоні
оперативного
реагування

УПОВНОВАЖЕНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ У МЕЖАХ КОМПЕТЕНЦІЇ:

Взаємодіють із закладами освіти щодо обстеження стану готовності, функціональності укриття та реагування в закладах освіти в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти

Надають методичні рекомендації з питань удосконалення організації охорони закладів освіти та обладнання технічними засобами освіти

Беруть участь у навчаннях та практичних тренуваннях учасників освітнього процесу щодо дій у разі нападу або ризику нападу на заклад освіти та евакуації учасників освітнього процесу за відповідними планами навчального заходу

За пропозицією закладу освіти беруть участь у складанні та оновленні паспорта безпеки закладу освіти до початку навчального року

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ПІД ЧАС РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ В ЗЗСО:

Забезпечує взаємодію з підрозділами ДСНС під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та небезпечних подій

Сприяє адміністрації ЗЗСО в наданні доступу до місця надзвичайної події спеціалізованій техніці та персоналу ДСНС

Сприяє швидкому доступу бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги до місця надзвичайної події

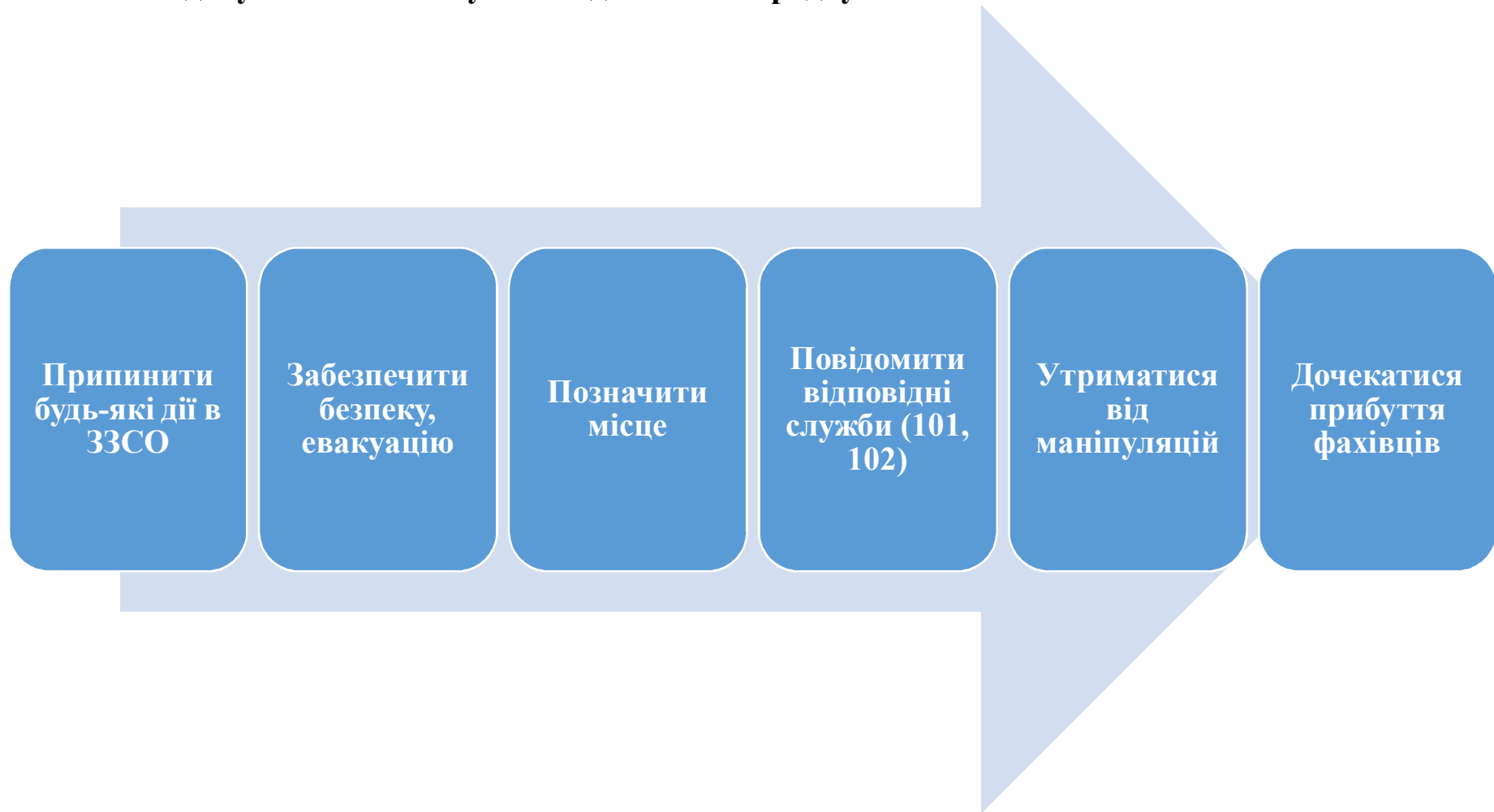
**У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ СТОРОННЬОЇ ОСОБИ, ЯКА НЕСАНКЦІОНОВАНО (БЕЗ ДОЗВОЛУ
КЕРІВНИЦТВА ЗЗСО) ПЕРЕБУВАЄ В ПРИМІЩЕННІ ЗЗСО:**

встановлює її особу

мету перебування в ЗЗСО

ухвалює рішення щодо залишення нею
ЗЗСО або передачі її уповноваженим
підрозділам Національної поліції України

У разі виявлення під час огляду з використанням технічних засобів (арочних або ручних металодетекторів) (за наявності) в учасників освітнього процесу або сторонніх осіб вибухонебезпечних пристроїв, а також предметів або речовин, використання яких може зашкодити життю та здоров'ю людей (з урахуванням їх фізичних властивостей і наявних заборон стосовно вільного обігу), поліцейський вживає заходів у встановленому законодавством порядку.

Важливо пам'ятати!

Не панікувати
та зберігати
спокій

Не намагатися
самостійно
знешкодити
предмет

Не
користуватися
мобільним
телефоном
поблизу
знахідки

Не торкатися і
не
переміщувати
предмет

Дотримуватися
вказівок
фахівців

Координацію та методичне забезпечення діяльності підрозділів поліції під час забезпечення безпечного освітнього середовища в ЗЗСО здійснює:

уповноважений структурний підрозділ центрального органу управління поліції

Організація роботи поліцейських під час забезпечення безпечного освітнього середовища в ЗЗСО покладається на:

начальників управлінь патрульної поліції Департаменту патрульної поліції (у містах, де вони утворені)

начальників районних управлінь (відділів) поліції головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві

Керівники управлінь
патрульної поліції ДПП та
районних управлінь (відділів)
поліції ГУНП

видають організаційно-розпорядчий акт – закріплює поліцейського
за ЗЗСО державної або комунальної форми власності

надають інформацію керівникам ЗЗСО та їх засновникам щодо
призначення поліцейських та закріплення за ними відповідних
ЗЗСО

Ризик безпеки в системі освіти

- величина значення впливу від бойових дій, інших наслідків від проведення бойових дій на освітній процес у закладі освіти

Рівень ризику безпеки закладу освіти

- маркування закладу освіти відповідно до величини значення впливу від бойових дій, інших наслідків від проведення бойових дій на освітній процес у такому закладі

Рівень ризику безпеки територіальної громади

- маркування територіальної громади відповідно до величини значення впливу від бойових дій, інших наслідків від проведення бойових дій на освітній процес у закладах освіти, які територіально розташовані в її межах

РІВНІ РИЗИКУ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ:

непереборний

•заклад розташований у межах тимчасово окупованої Російською Федерацією території України з невизначеною датою завершення тимчасової окупації або території активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, з невизначеною датою завершення бойових дій

дуже високий

•заклад розташований у межах відстані до 45 кілометрів від тимчасово окупованої Російською Федерацією території України з невизначеною датою завершення тимчасової окупації або державного кордону України з Російською Федерацією;
•заклад розташований у межах території можливих бойових дій із невизначеною датою припинення можливості бойових дій;
•заклад розташований у межах відстані до 30 кілометрів від території активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, із невизначеною датою завершення бойових дій або державного кордону України з Республікою Білорусь;
•заклад розташований у межах відстані до 15 кілометрів від території можливих бойових дій із невизначеною датою припинення можливості бойових дій або державного кордону України з Республікою Молдова в межах придністровського регіону

ВИСОКИЙ

•заклад розташований у межах відстані до 135 кілометрів від тимчасово окупованої Російською Федерацією території України з невизначеною датою завершення тимчасової окупації або державного кордону України з Російською Федерацією, крім випадків, встановлених абзацом третім підпункту 2 цього пункту;
•заклад розташований у межах відстані до 60 кілометрів від території активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, із невизначеною датою завершення бойових дій або державного кордону України з Республікою Білорусь крім випадків, встановлених абзацом четвертим підпункту 2 цього пункту;
•заклад розташований у межах відстані до 30 кілометрів від території можливих бойових дій із невизначеною датою припинення можливості бойових дій або державного кордону України з Республікою Молдова в межах придністровського регіону, крім випадків, встановлених абзацом п'ятим підпункту 2 цього пункту

РІВНІ РИЗИКУ БЕЗПЕКИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ:

помірний

- заклад розташований у межах відстані до 270 кілометрів від тимчасово окупованої Російською Федерацією території України з невизначеною датою завершення тимчасової окупації або державного кордону України з Російською Федерацією, крім випадків, встановлених абзацом третім підпункту 2 та абзацом другим підпункту 3 цього пункту;
- заклад розташований у межах відстані до 90 кілометрів від території активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси, із невизначеною датою завершення бойових дій або державного кордону України з Республікою Білорусь, крім випадків, встановлених абзацом четвертим підпункту 2 та абзацом третім підпункту 3 цього пункту;
- заклад розташований у межах відстані до 45 кілометрів від території можливих бойових дій із невизначеною датою припинення можливості бойових дій або державного кордону України з Республікою Молдова в межах придністровського регіону, крім випадків, встановлених абзацом п'ятим підпункту 2 та абзацом четвертим підпункту 3 цього пункту

задовільний

- у разі, коли заклад освіти розташований за межами відстаней, визначених для непереборного, високого, дуже високого, помірного рівнів безпеки

нез'ясовний

- в усіх інших випадках

ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОBOB'ЯЗКІВ У ПРИМІЩЕННЯХ ТА НА ТЕРИТОРІЇ ЗЗСО ПОЛІЦЕЙСЬКІ:

З метою ефективного виконання службових обов'язків поліцейські забезпечуються:

- засобами зв'язку,
- спеціальними засобами,
- індивідуальними цифровими нагрудними відеокамерами,
- логістичними пристроями (планшетні комп'ютери)

Поліцейському надається:

- службове приміщення (облаштоване робоче місце) у ЗЗСО,
- право безперешкодного доступу до приміщень на території ЗЗСО, який за ним закріплено

Під час виконання службових обов'язків поліцейському надається

- доступ до наявних у ЗЗСО технічних засобів відеоспостереження в онлайн-режимі

Поліцейські під час здійснення заходів із забезпечення безпечного освітнього середовища в ЗЗСО з питань, що входять до їх компетенції:

організують спільно з іншими уповноваженими органами та підрозділами поліції, представниками територіальних підрозділів ДСНС, зацікавленими органами державної влади, місцевого самоврядування, територіальними громадами, громадськими організаціями профілактичні заходи серед учнів ЗЗСО

у межах компетенції беруть участь у складі міжвідомчих комісій з обстеження приміщень ЗЗСО до початку навчального року

Для нотаток

Навчальне видання

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ, ФОРМИ
ТА МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Методичні рекомендації

Колектив авторів

Редактор, оригінал-макет – *А. В. Самотуга*
Редактор *О. М. Врублевська*

Підп. до друку 02.12.2025. Формат 60×84/16. Гарнітура – Times New Roman.
Друк – цифровий. Ум.-друк. арк. 5,35. Обл.-вид. арк. 5,75.

Надруковано у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Науки, 26, sed@dduvs.edu.ua
Свідоцтво про внесення до державного реєстру ДК № 8112 від 13.06.2024